

LAPSEMME

2 | 2022

Mannerheimin Lastensuojeluliiton jäsenlehti

TOIMITTAJA-TAITEILIJJA

MINNA PYYKÖN

ihmeellinen
luonto

Taaperona
digiajassa

TUTKITTU

Lapselle
lukemista
kannattaa
jatkaa
pitkään

Yhdessä yksinäisyyttä vastaan

Lisäksi Somevapaaehtoinen • Sami kouluttaa tukioppilaita • Nuorten nettiystävyyys

**Tässä
on tilaa
yhdele,
joka jakaa
sydäntään**

Meillä olet tärkeä monille

Sydän kyllä kertoo, kun teet hyvää.
MLL:n vapaaehtoistoiminta antaa siihen täydelliset puitteet
– tilat, yhteisön ja työkaluja.

Tule mukaan – mll.fi/paikkavapaana

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

LAPSET ENSIN

Päätoimittaja

Milla Kalliomaa, pääsihteeri

Toimituspäällikkö

Kaarina Kokkonen

Ulkoasu ja taitto

Nina Räisänen

Kansikuva

Sami Malmberg

Toimituksen osoite

PL 141, 00531 Helsinki,

p. 075 324 5579

lapsemme@mll.fi

Tilaukset ja osoitteen**muutokset**

mll.fi/lapsemme,

lehtilaskut@mll.fi,

p. 075 324 5540 (ti ja to klo 9–11)

Vuosikerta

25 euroa. Jäsenillä lehti sisältyy

jäsenmaksuun.

Ilmoitukset

Bouser Oy,

Jukka Tiainen, p. 0400 444 435,

jukka.tiainen@bouser.fi,

Jouni Kohonen, p. 040 500 9929,

jouni.kohonen@bouser.fi

Ilmoitusaineistot

lapsemme@bouser.fi

Levikki

39 105 (LT 2020)

Kustantaja

Mannerheimin Lastensuojeluliitto.

ISSN-L 0358-7908, ISSN 0358-7908,

ISSN 2323-4946

Lapsemme-lehti ilmestyy

2 kertaa vuodessa,

61. vuosikerta

Paikka vapaana

Kuva: Jani Loukkanen

Mitä hyvää meille jäi koettelevasta pandemia-ajasta? Monien mielestä etätönn mahdollisuudet toivat lapsiperheen arkeen kaivattua joustavuutta ja lisäsivät unia, kun työmatkaan ei tarvinnut käyttää aikaa. Valtava joukko juuri lasten kannalta tärkeitä työntekijöitä ei kuitenkaan voinut valita. Päiväkodeissa ja kouluissa työskentelevät altistivat itsensä päivittäin ja kohtasivat entistäkin haastavamman arjen lasten kanssa. Sairaaloista puhumattakaan. Se on ison ja lämpimän kiitoksen paikka.

Pitkän tauon jälkeen olemme päässeet nauttimaan tapahtumista, kulttuuritarjonnasta ja perhejuhlista vailla kiusallisia rajoituksia ja sen pohittamista, miten rajata vierasmäärää ja keitä kutsua. MLL:ssä tavattiin syyskuussa paikallisyhdistysten vapaaehtoisia eri puolilta maata. Me kaikki Lapsemme-lehden lukijat ja ystävät olemme jäseninä näissä yhdistyksissä, jotka tekevät viikoittain hienoa vapaaehtoistyötä järjestäen lapsille kerhoja, vanhemmille perhekahviloita ja lapsiperheille tapahtumia, muutamia mainitakseni. Kaiken ytimessä ovat MLL:n arvot, lapsen ja lapsuuden arvostus ja ilo siitä, että meillä on lapsia.

Tänä syksynä käynnistimme kampanjan, #Paikkavapaana. Sen viesti on, että jokaiselle halukkaalle löytyy omannäköinen ja -kokoinen vapaaehtois-tehtävä. Näitä tehtäviä ei joudu tekemään otsa rypyssä, vaan niistä saa paljon iloa itselle. Omat lapseni muistavat hyvin, kun meidän perheessämme harrastettiin MLL:n vapaaehtoistyötä ja lapset saivat olla mukana. Paikka on vapaana myös sinulle. Jos nyt ei ole sen aika, kiitos että olet jäsenenä tukemassa työtämme!

Milla Kalliomaa, päätoimittaja

LAPSEMME

Sisältö nro 2 | 2022

- 3 Pääkirjoitus
- 5 Missä mennään
- 10 Hyvässä porukassa ketään ei jätetä yksin •
Lasten yksinäisyys ja ulkopuolisuus haastavat koko yhteisön
- 16 Vauvaperhe puhelimella •
Miten huomioida sekä vauvan tarpeet että perheen digitottumukset
- 21 Kolumni
Neuvolassa isä saa hengähtää
- 22 Lahja lapsille
Kuukausilahjoitukset ovat tärkeä apu MLL:n työlle
- 24 Vieraana •
Toimittaja-taiteilija Minna Pyykölle luonto tarjoaa jatkuvasti ihmeteltävää
- 28 Tutkittu •
Lukutaito kehittyy yhdessä lukemalla
- 34 Minun päiväni •
Koordinaattori Sami Halmeen päivään mahtuu niin tukioppilaiden koulutusta kuin isäryhmän tapaaminen
- 38 Lapsistrategiaa toimeenpannaan lasten arjessa
- 40 Lapsen asialla Esa Iivonen
- 42 Nettiystävyyttä on nuorelle aitoa •
- 44 Vapaaehtoinen •
Somevapaaehtoiset vahvistavat yhdistysten verkko-osaamista
- 47 Meidän MLL
Somerolla innostuttiin ukrainalaisten auttamiseen
- 50 Vapaaehtoisnetti on timanttinen työkalu

Kannessa

Kiitos palautteesta

Lapsemme-lehden 1/2022 suosituin juttu oli *Leikkiä laitteilla*. Palautteen lähettäneiden kesken arvottiin kaksi kappaletta Oppi&ilon *Touhukkaat eläimet* -äänikirjaa. Tämän numeron juttuarvonasta kerrotaan sivulla 49.

Kaikki Lapsemme-lehden jutut löytyvät verkosta osoitteesta

► mll.fi/lapsemme

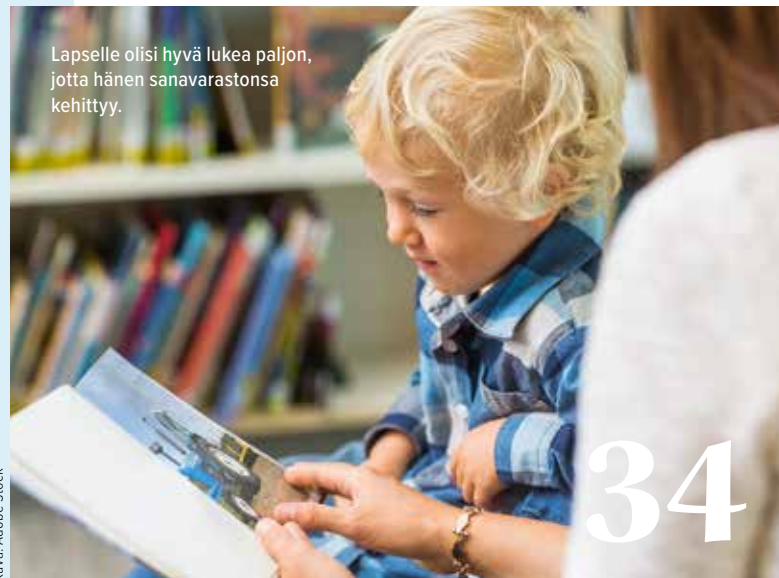
Kuva: Jami Laukkanen

– Vaikka lajikato on huolestuttava, maailmanlaajuinen ilmiö, voimme vaikuttaa siihen paikallisesti. Minna Pyykkö kannustaa.

Kuva: Johanna Sarajärvi

Tämän päivän vauvat syntyvät mediaa tulvivaan maailmaan.

Kuva: Adobe Stock

Lapselle olisi hyvä lukea paljon, jotta hänen sanavarastonsa kehittyy.

24

16

34

MISSÄ MENNÄÄN

Tapahtumat ja tärpit meiltä ja muualta.

Kuva: Antti Ranki

Virallisesti vahvistettu – Tukioppilastoiminta tepsii

Koulujen kiusaamisen vastaisia menetelmiä on arvioitu ensimmäistä kertaa. MLL:n tukioppilastoiminta oli yksi Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) tarkastelemista menetelmistä.

Tukioppilastoiminta on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää toimintaa, jolla vahvistetaan koulun hyvää ilmapiiriä ja oppilaiden aktiivista roolia vaikuttaa oman koulun asioihin, mutta tukioppilaat voivat myös tukea kiusaamista kokenutta nuorta ja auttaa tätä kertomaan kiusaamisesta aikuiselle.

Arviointiraportissa tukioppilastoimintaa kiitetään siitä, että se sopii opetussuunnitelman tavoitteisiin, sitä on helppo toteuttaa ja muokata omaan kouluun sopivaksi. Tarjolla on paljon koulutusta ja tukea.

Tukioppilastoiminnan vahvuus on myös sen pitkä perinne. Siitä on tullut osa koulujen toimintakulttuuria ja toiminta on tuttu niin oppilaille kuin henkilöstölle. Toisaalta monissa kouluissa olisi nyt hyvä hetki pohtia, mitä toiminnalla olisi vielä annettavaa kiusaamisen vastaiseen työhön.

Arvioinnin mukaan tukioppilastoiminta on tuloksellista. Vaikutukset näkyvät koulun arjessa, jossa yhteisöllisyys ja oppilaiden osallisuus ovat lisääntyneet. Sekä oppilaat että koulun henkilöstö pitävät toimintaa hyödyllisenä ja se sopii hyvin koulun muun kiusaamisen vastaisen työn tueksi.

MLL:n kouluyhteistyön päällikkö **Paula Aalto** pitää arviointia arvokkaana.

– Saimme tietoa, miten 50-vuotiasta ohjelmaa kannattaa kehittää. Yksi haasteista on se, miten koulut satsaavat toimintaan. Ollakseen vaikuttava menetelmä, on huolehdittava toiminnan laadusta. Koronavuodet nakersivat koulujen yhteisöllisyyttä ja ilmapiiriä. Tukioppilastoiminta on nyt ajankohtaisempi ja tärkeämpi kuin koskaan. Toivomme, että kouluissa nähdään tämä.

- mll.fi/tukioppilastoiminta
- karvi.fi/publication

Kuva: Smak Film Oy

Paikka vapaana on yhdessä tehty kampanja

Elokuussa käynnistyneessä *Paikka vapaana* -kampanjassa etsimme uusia vapaaehtoisia istahtamaan ”siniselle paikalle” ja jakamaan sydäntään MLL:n vapaaehtoistyössä.

Kyseessä on kampanja, jolla innostamme ihmisiä mukaan toimintaamme aina perhekahvilan ohjaajasta yhdistyksen puheenjohtajaan, kylämuumista somevapaaehtoiseen – kampanjakuvissa vapaana olevalle siniselle paikalle.

Tuore kampanja on siitä erityinen, että sitä on työstyetty yhdessä MLL:n työntekijöiden ja vapaaehtoisten kanssa. Sadat järjestön jäsenet ovat ottaneet kantaa ja jakaneet ajatuksiaan siitä, millaista vapaaehtoistyö MLL:ssa on ja miten MLL näyttäisi houkuttelevalta uutta vapaaehtoistyötä etsiville.

Kampanja on jo otettu omaksi, ja yhdellä jos toisella paikkakunnalla on maalattu tuoleja sinisiksi. Se on hienoa, sillä ainahan meillä on tilaa vielä yhdelle, joka jakaa sydäntään, eikö?

Lue lisää, ilmoittaudu vapaaehtoiseksi:

► mll.fi/paikkavapaana

”*Minun vuoroni antaa panokseni kylämme virkeänä pysymiseen. Hyvä porukka, kun näkee että joku muukin innostuu pienen pienestä ideasta ja lopulta se muuntuu tapahtumaksi tai muuksi toiminnaksi.*

MLL:n vapaaehtoinen

AJANKOHTAISTA

MLL ottaa tänä syksynä vahvasti kantaa kiusaamiseen ja sen ehkäisyyn sekä kerää varoja kiusaamisen vastaiselle työlle. Teema näkyy televisiossa sekä omissa somekanavissamme. Lahjoituksilla tuemme kiusaamista kokeneita Lasten ja nuorten puhelimessa ja chatissa sekä verkon vertaistukiryhmissä.

► mll.fi/auta

Haluatko tietää, mistä nuoret puhuvat? MLL:n Nuortennetin keskustelupalstalla on julkaistu vuoden aikana **10 000** viestiä.

nuortennetti.fi

KALENTERIIN

APURAHAHAKU

MLL:n tutkimussäätiö myöntää apurahoja ajantasaisiin, globaaleihin muutoksiin tutkimuksiin, jotka liittyvät lasten ja nuorten mielenterveyden ja tulevaisuustaitojen vahvistamiseen muun muassa interventioita kehittämällä ja tutkimalla. Apurahoja myönnetään ensisijaisesti väitöskirjatuksiin. Apurahahaku päättyy 13.11.2022.

► mlltutkimussaatio.fi

TUTUSTU

Kysy ammattilaiselta

Mikä mietityttää murrosiässä? Nyt voit saada vastauksen MLL:n ammattilaiselta. Vanhemmille tarkoitettuun Nuorisoneuvolaan lähetetyt kysymykset ja vastaukset tulevat kaikkien nähtäville, jotta niistä on apua mahdollisimman monille vanhemmille.

► mll.fi/nuorisoneuvola

Valheellisen tiedon tunnistaminen

Vanhempien tueksi on julkaistu ohjeet siitä, kuinka kouluikäisten ja nuorten kanssa puhutaan informaatiovaikuttamisesta ja varaudutaan kyberturvallisuushkiin.

► mll.fi/kyberturvallisuus

MLL ja neuvolan synty

Neuvola täyttää sata vuotta. MLL:n rooli neuvoloiden perustamisessa oli keskeinen, kun juuri itsenäistyneen ja köyhän maan voimavarat eivät riittäneet kaikkien pienemmistä huolehtimiseen. MLL:n innovaatiosta kehittyi yksi suomalaisen hyvinvoinnin perusta. Lue työstämme neuvoloiden alkuvuosikymmeninä:

► mll.fi/neuvola100

Leikin paikka

Energiankulutushippa, Lajittelijat, Metsäostoskeskus. Joko tunnet nämä ”kestävät leikit”? Kestävä leikki on ympäristölle ystävällistä. Löydät leikit sekä luontoaiheet vinkit niin pienelle kuin isommalle porukalle Leikkipankistamme.

► leikkipankki.fi

Uusia materiaaleja

Muistatko joskus pelanneesi paperista taitellulla kirpulla? MLL:n kirppupelit sisältävät mediankäyttöön liittyviä kysymyksiä, tehtäviä ja vinkkauksia. Kirppua voi pelata niin perheen kuin kavereiden kanssa.

Tulosta ja askartele:

- Pienenä digiajassa
- Eskarista ekalle
- Digifit

► mll.fi/yhteistatekemista

”*MLL on vähän niin kuin perhe. Siinä kasvetaan yhdessä, saa hyviä kavereita, pääsee vaikuttamaan ja tietää enemmän mitä alueella tapahtuu. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa on tärkeää.*

MLL:n vapaaehtoisiskysely

Kuva: Jami Ivanoff

Tapahtumassa nähtiin tasavallan presidentti Saulin Niinistön videotervehdys, lasten esityksiä sekä tähtiartisti Viivi ja konstaapeli Daniel (alarivissä keskellä). Tapahtuman striimiä seurattiin kouluissa eri puolilla maata.

Kaikille kaveriksi

Suomen kouluihin julistettiin koulurauha 17.8. Joensuussa. Lapset ja nuoret valitsivat vuoden teemaksi *Kaikille kaveriksi - Vän med alla*. Laatimassaan julistuksessa oppilaat muistuttivat, että kavereiden tukemisessa aikuisilla ja yhteisöillä on merkittävä rooli.

– Aikuiset voivat tukea ystävyysuhteiden solmimisessa. Kaikkien kaveri ei tarvitse olla, mutta olisi hyvä tulla kaikkien kanssa toimeen, nuoret totesivat.

Eduskuntavaalit 2023 – vaikuta lasten puolesta!

Kuuden kuukauden päästä järjestetään eduskuntavaalit, jotka viitoittavat tulevan lapsi- ja perhepolitiikan suunnan seuraavaksi neljäksi vuodeksi. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaaminen vaatii pitkäjänteistä työtä. MLL:n eduskuntavaaliohjelma *Lapsen oikeudet on turvattava muuttuvassa maailmassa* tarjoaa suuntaviivat ja tavoitteet seuraavalle vaalikaudelle. Kannattaa tutustua ohjelmaan ja vaikuttaa ehdokkaisiin!

► mll.fi/eduskuntavaalit

Kuva: Colourbox

Mitä nuorille aikuisille kuuluu?

Tutkimuslaitos E2-Tutkimus selvitti poikkeuksellisen monipuolisilla kysely- ja haastatteluaineistoilla, mitä nuorille aikuisilla tällä hetkellä kuuluu.

Tulosten mukaan yli puolet suomalaisista 20–29-vuotiaista kantaa huolta jaksamisestaan ja henkisestä hyvinvoinnistaan. Enemmistö koki turvallisuuden tunteensa heikentyneen Ukrainan sodan seurauksena. Valtaosa pitää mielenterveysongelmia nuorten pahoinvoinnin pääsyyinä. Kolmasosa koki elämänsä merkityksettömäksi ja pelkäsi yksinäisyyttä.

Haastatellut nuoret tunsivat pärjäämisen pakkoa. *Pitää koko ajan olla paras kaikessa, töissä ja täällä opiskelussa. Ei saa pettää vanhempia tai ystäviä tai ketä ikinä.* Vaatimusten ristipaineessa he toivovat työelämältä kohtuullisuutta.

Maahanmuuttajataustaiset nuoret sekä fyysisesti vammaiset ja toimintarajoitteiset kokevat syrjintää arjessaan. Maahanmuuttajataustainen nuori toteaa: *Sä huomaat olevas erilainen. Ympäristö muistuttaa siitä. Sua seurataan, sua katotaan. Suhun kiinnitetään enemmän huomiota.*

Valtaosa nuorista aikuisista ajattelee, että Suomen tulevaisuutta pitäisi rakentaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden varaan. Tutkimuksen perusteella nuoret kokevat, että Suomea rakennetaan vanhempien sukupolvien sekä valta- ja talouseliitin ehdoilla. Vain neljännes uskoo oman asemansa kehittyvän paremmaksi kuin vanhempiensa sukupolven.

Nuorten tavoitteet elämälle ovat perinteisiä. Toiveiden kärjessä ovat parisuhde, mielekäs työ, toimeentulo, hyvinvointi ja läheiset ystävät. Alle 40 prosentille lasten saanti on tärkeimpien tavoitteiden joukossa.

Tutkimuksen loppuraportti: nuortenhyvelama.com

Valinnoilla vaikutetaan

Nuoret uskovat, että ympäristöongelmiin löydetään ratkaisuja, kertoo Nuorisobarometri 2021. Suomalaisnuoret ovat kansainvälisessä vertailussa muita optimistisempia niin omasta kuin maailman tulevaisuudesta. Luonnon moninaisuus on nuorille tärkeää ja suuri osa tuntee surua sen heikkene- misestä.

Nuoret kertovat, että kestävästä valinnoista tulee hyvä olo. Valtaosa on muuttanut omaa kulutus- käyttäytymistään. Ilmasto-ongelmien ratkaisussa nuorille tärkeimmät keinot ovat tuotantotapojen muutos, tieto ja valistus sekä uudet teknologiset ratkaisut. Tehokkaimpina vaikuttamisen keinoina ympäristöasioissa pidetään äänestämistä ja ostopäätöksiin vaikuttamista.

TASA-ARVO EI NÄY

40 maan vertailututkimus paljastaa, että äidit ovat uupuneempia maissa, joissa on vahva sukupuolten välinen tasa-arvo. Tutkijoiden mukaan vaikuttaa siltä, että vaikka tasa-arvo näkyy yhteiskunnan muilla osa-alueilla, se ei näy vielä riittävästi vanhemmuudessa. Suomi oli tutkimuksessa kaikkein tasa-arvoisin maa.

Jyväskylän yliopiston dosentti **Matilda Sorkkila** arvioi, että suomalaiset äidit ovat mahdollisesti tuplapaineen alla eli he saattavat kokea painetta ja halua osallistua tasa-arvoisesti työelämään, mitä yhteiskunnassa ehkä odotetaan, minkä lisäksi he kantavat suurimman vastuun kodista ja lapsista.

JÄRVI-SUOMESSA TAPAHTUU

MLL:n Järvi-Suomen piiri sai LähiTapiola Idältä merkittävän lahjoituksen paikallisen toiminnan tukemiseen. Lahjoituksella alueen paikallisyhdistykset ovat järjestäneet monenlaisia tapahtumia perhekarnevaaleista nuorten diskoon ja aikuisten juoksukouluun. Lisäksi on pidetty kesäkerhoja ja tehty retkiä. Tuki mahdollistaa myös perhekahviloiden pyörittämisen. Lapinlahden yhdistys hankki perhekahvilaan soittimia ja leluja. Värtsilän yhdistys käyttää lahjoituksen 100-vuotisjuhlaansa ja historiikkiin kokoamiseen.

HISTORIAA

Vuonna 1921 joukko lasten turvattomuudesta ja huonosta terveytilanteesta huolestuneita virkkalalaisia kokoontui perustamaan MLL:n paikallisosastoa. Alussa keskityttiin terveyden kohentamiseen ja lapsikuolleisuuden vähentämiseen, myöhemmin toiminta laajeni henkisen hyvinvoinnin tukemiseen ja kulttuuritarjontaan. Virkkalan yhdistys kertoo kirjassaan 100 vuoden historiansa.

MEIDÄN KAUPPA ON

#KIUSAAMISVAPAA VYÖHYKE

K-Marketeissa tehdään se, minkä välittävä aikuinen tekee. Jokaisella on vastuu puuttua kiusaamiseen.

MLL

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

KIUSAUS ON NYT JEESAU

Lahjoitamme yhdessä Kokkikartanon kanssa **kaikista Kokkikartanon 650–700 g kiusauksista 0,10 €** MLL:n kiusaamisen vastaiseen työhön.

Kampanja-aika 29.8.–30.10.

Lue lisää: k-market.fi/kiusaamisvapaa

K Market
OMAN KYLÄN KAUPPA

Hyvässä porukassa ketään ei jätetä yksin

Yksinäisyys ei ole koskaan lapsen oma syy. Ratkaisut löytyvät ryhmistä ja ympäristöstä, jossa jokainen huomioidaan ja hyväksytään porukkaan.

Matinlahden koululle kokoontui lukuvuoden alkaessa iso joukko uusien ekaluokkalaisten perheitä tutustumaan toisiinsa. MLL:n lolla eskarista ekalle on yhteisöllisyyttä rakentava toimintamalli, joka sopii niin päiväkodeille, kouluille kuin vapaaehtoistoimintaan ja se on kaikkien vapaasti käytettävissä.

► mll.fi/eskaristaekalle

TEKSTI TIINA KIRKAS KUVAT TOMI NUOTSALO

” *Lapsen yksinäisyyttä ei aina näe ulkopuolelta. Sen voi varmuudella tunnistaa vain kysymällä lapselta itseltään.*

Pienenkin lapsen on toisinaan hyvä viihtyä omissa oloissaan, jotta hän oppisi kuulostelemaan tunteitaan ja tuntemuksiaan. Pitkään jatkunut vastentahtoinen yksinolo sitä vastoin on haitaksi.

– Yksinäisyys on kokemuksena epätoivottua ja epämiellyttävää, toteaa sosiaalipedagogiikan tutkija **Elina Nivala** Itä-Suomen yliopistosta.

Ilmeisintä on sosiaalinen yksinäisyys, jolloin lapsi on vailla seuraa. Emotionaalisesti yksinäinen lapsi taas voi kuulua porukkaan, mutta kaverisuhteista puuttuu tunneyhteys ja mahdollisuus läheiseen ystävyyteen. Tällaista yksinäisyyttä on ulkopuolisen hankala havaita ja tunnistaa, Nivala sanoo.

Lapset kokevat sekä sosiaalista että emotionaalista yksinäisyyttä, mutta eri-ikäisillä se saattaa ilmetä eri tavoin, kertoo MLL:n auttavien puhelinten päällikkö **Tatjana Pajamäki**.

– Alakoululaisilla yksinäisyys liittyy usein konkreettisiin tilanteisiin: välitunneilla tai koulun jälkeen ei ole ketään, jonka kanssa leikkiä tai viettää aikaa. Lasta ei myöskään valita pari- ja ryhmätöihin eikä kutsuta syntymäpäiville, Pajamäki kuvaa auttavaan puhelimeen soittaneiden lasten kokemuksia.

Vanhemmilla nuorilla yksinäisyys on monesti jatkunut jo pitkään ja värittää heidän koko identiteettiään. Heillä ei ole ketään, jonka kanssa voisi jakaa omia ajatuksiaan ja tuntemuksiaan, Pajamäki kuva.

– Yksinäämisen syyt ovat monet. Nuori on saattanut muuttaa uudelle paikkakunnalle tai vaihtaa koulussa uuteen ryhmään. Hän ei tunne kuuluvansa sosiaaliseen yhteisöön, jossa monilla on takanaan pitkä yhteinen historia. Toisilla voi olla taustallaan raskaita kokemuksia, jotka saavat heidät tuntemaan erillisyyttä ja ulkopuolisuutta ikäistensä joukossa.

YKSINÄISYYS EI SELITY LAPSEN YKSILÖLLISILLÄ OMINAISUUKSILLA

Yksinäisyyden kokemus haittaa monin tavoin lapsen kasvua ja kehitystä.

– Tulevaisuus on synkkä, jos lapsi tuntee itsensä näkymättömäksi ja arvottomaksi eikä saa apua. Siitä voi seurata vakavia mielenterveyden ongelmia, kuten masentuneisuutta ja itsetuhoisuutta, Elina Nivala sanoo.

Silti yhä edelleen yksinäisyys ymmärretään yksilöllisenä ilmiönä.

– Ajatellaan, että lapsessa yksilönä on joitain ominaisuuksia tai puutteita, jotka aiheuttavat yksinäisyyttä: hänellä on tietynlainen temperamentti, eli lapsi on luonteeltaan sisäänpäin kääntynyt, ujo ja arka. Hän ei ole sosiaalisesti aktiivinen, ja hänen sosiaaliset taitonsa ovat puutteellisia. Siksi hän jää yksin porukan ulkopuolelle.

Vastaavasti lapsen yksinäisyyttä pyritään korjaamaan kehittämällä hänen yksilöllisiä ominaisuuksiaan ja taitojaan: lapsen tulee vain oppia sosiaalisia taitoja, reipastua ja hakeutua rohkeasti oikealla asenteella muiden lasten seuraan.

Lapsen yksinäisyys ei kuitenkaan johdu hänestä itsestään. Yksinäisyys on sosiaalisesti rakentuva epätoivottava olotila eikä yksinomaan lapsen ominaisuuksien tai toiminnan tulosta, Nivala korostaa.

– Lapsen suhteet muihin lapsiin kehittyvät vuorovaikutuksessa, joka tapahtuu tietyssä ympäristössä. Ympäristö vaikuttaa suuresti siihen, millaisia suhteista muotoutuu: otetaanko kaikki mukaan vai suljetaanko joku ulkopuolelle. Lapsen sosiaaliset taidot kehittyvät vain, jos hän pääsee niitä käyttämään.

AIKUISTEN TEHTÄVÄ ON TUKEA YHTEISÖJEN RAKENTUMISTA

Elina Nivala on tarkastellut tutkimuksissaan sekä varhaiskasvatusta että kouluja sosiaalisina toimintaympäristöinä. Häntä huolestuttaa monien kollegoidensa tavoin lasten kasvu ympäristöjen muuttuminen aiempaa yksilö- ja oppimiskeskeisimmiksi.

– Tuntuu siltä, että lapsen yksilöllistä urapolkua pitäisi lähteä rakentamaan jo varhaiskasvatuksessa. Korostetaan yksilöllisten taitojen oppimista ja kouluvalmiuksia sen sijaan, että painotettaisiin sosiaalista kasvua ja hyvinvointia yhteisön jäsenenä.

Nivalan mukaan kasvu ympäristöjen toimintaa ohjaa kilpailuyhteiskunnan kulttuuri, joka ihannoii yksilöllisyyttä ja korostaa yksilösuorituksia. Tämä voi vähentää yhdessä tekemistä ja lisätä yksinäisyyttä.

Siksi varhaiskasvatuksessa, koulussa ja harrastuksissa tulisi tietoisesti kiinnittää

YHDESSÄ TEKEMÄLLÄ TUTUSTUU

Koulujen lukuvuosi on jo alkanut, mutta hellekelit vain jatkuvat Espoon Matinkylässä. Aurinkoinen elokuun ilta on houkutellut Matinlahden alakoulun pihalle ja viereiseen metsikköön uusia ekaluokkalaisia perheineen tutustumaan toisiinsa *Ilolla eskarista ekalle* -tapahtumassa.

MLL:n Etelä-Espoon yhdistys on merkinnyt ilmapalloon alueelle kahdeksantoista rastia, joissa lapset ja aikuiset yhdessä pohtivat ja suorittavat eri tehtäviä. Suomeksi ja englanniksi kirjoitetut tehtävänänot liittyvät muiden muassa kaveritaitoihin, aamutoimiin, liikennekäyttäytymiseen, itenäistymiseen ja rauhoittumiseen.

Osa tehtävistä on toiminnallisia, joissa esimerkiksi lapsi nostelee käsiään ja jalkojaan aikuisen ohjeiden mukaisesti – ja lopuksi halataan.

– Tavoite on, että yhteinen toiminta vahvistaa lasten ja vanhempien suhdetta. Samalla perheet tutustuvat toisiinsa. Lapset tulevat laajalta alueelta eri päiväkodeista eivätkä välttämättä tunne toisiaan. On myös vastikään uuteen kotiin muuttaneita perheitä, kertoo MLL:n hankekoordinaattori **Liisa Kilpiäinen**.

Tutustumista avittaa bingotehtävä, jossa lapset kyselevät toisiltaan, millaisia asioita heidän perheessään tehdään: saunotaanko, leivotaanko, kerrotaanko vitsejä? Yhteisen piirustuspöydän ääressä onkin helppo kysäistä kaverilta hänen perheensä arjesta. Vastaukset kirjataan erilliselle paperille.

Kilpiäinen korostaa, että MLL:n paikallisyhdistykset voivat vapaasti hyödyntää Ilolla eskarista ekalle -aineistoa. Tehtävät ja pelit sopivat myös viskareille ja kakkosluokkaisille. Tapahtuma voi olla aikataulutettu tai vapaamuotoinen, kuten Matinkylässä. Se voidaan järjestää myös vanhempainillan yhteydessä.

– Kannattaa kysyä kouluista, mikä omalla alueella voisi toimia parhaiten. Eräässä koulussa tapahtuma järjestettiin heti aamusta, ja se oli täydellinen menestys.

Matinkylässä Kilpiäinen iloitsee isien runsaasta osallistumisesta, samoin maahanmuuttajataustaisista perheistä. Hän huomaakin, kuinka rastien ympärille on muodostunut ryhmiä: kun lapset leikkivät keskenään, aikuistenkin on ryhdyttävä juttelemaan toisilleen.

– Tapahtuman tarkoitus on juurikin luoda mahdollisuuksia omaehtoiseen tutustumiseen.

”*Miten sosiaalisesti taitavat lapset, joilla on ryhmäläisten luotto, voisivat edistää yhteisöllisyyttä?*”

huomiota siihen, miten lapsista rakentuu yhdessä toimiva ja toimeentuleva sekä kaikki huomioiva ja hyväksyvä yhteisö, Nivala sanoo.

– On aikuisten pedagoginen tehtävä tukea yhteisöjen rakentumista. Se ei synny enää itsestään, kuten ehkä aikaisemmin lasten viettäessä keskenään ohjaamatonta vapaa-aikaa.

KYSY JA KUUNTELE!

Aikuinen voi ja hänen tulee lievittää lapsen yksinäisyyden kokemusta. Aikuisen tulee nähdä jokainen lapsi ja osoittaa, että hän on arvokas omana itsenään. Esimerkillään hän luo sosiaalista ympäristöä, jossa kaikki hyväksytään ja otetaan porukkaan, Elina Nivala sanoo.

– Aikuisen tulee kuitenkin olla tilanteessa herkkä, jottei lasta osoiteta sormella sen takia, ettei hänellä ole kavereita. Aikuisen ja lapsen keskinäinen luottamus on siksikin tärkeää, ettei aikuinen ala järjestää lapselta kysymättä toimintaa, jota kuvittelee tämän haluavan. Osa lapsista viihtyy yksin, eikä se tarkoita, että olisivat yksinäisiä.

Varhaiskasvatuksessa ja koulussa Nivala korostaa kasvattajien kykyä tunnistaa lasten keskinäisiä suhteita ja erityisesti ulossulkemisen tilanteita.

– Lapsen yksinäisyyttä ei näe ulkopuolelta, vaan sen voi varmuudella tunnistaa vain kysymällä lapselta itseltään. Tarvitaan herkkyyttä kuulla lasten kokemuksia ja tuntemuksia.

Nivalan mielestä joissain tilanteissa on

hyvä muodostaa lasten ryhmiä siten, etteivät parhaat ystävykset aina ole yhdessä, jotta syntyisi tilaa myös uusille sosiaalisille suhteille. Toisaalta periaatetta ei tule toteuttaa kaavamaisesti, koska erottamalla ystävykset saatetaankin rikkoa jonkun lapsen ainoa ystävyys suhde.

– Tärkeintä on pyrkiä kehittämään koko ryhmän toimintakulttuuria siten, että jokaiseen lapseen suhtaudutaan myönteisesti ja koko ryhmä haluaa toimia yhdessä.

IRTI HÄPEÄSTÄ

Tatjana Pajamäki purkaisi yksinäisyyteen liittyvää häpeämuuria.

– Lapset ja nuoret kokevat musertavan häpeällisenä sen, etteivät kelpaa muille. Siksi se saatetaan salata lähiaikuisilta, vaikka heihin olisi läheinenkin suhde. Lapsia ja nuoria voi muistuttaa, ettei ole heidän viikansa, jos heitä kohdellaan ikävästi.

Pajamäki muistuttaakin, ettei lasten ja nuorten psyykkinen pahoinvointi aina selity esimerkiksi perheoloilla.

– Vertaisryhmästä ulossulkeminen vaikuttaa merkittävästi lasten ja nuorten psyykkiseen hyvinvointiin.

Pajamäen mukaan lasten ja nuorten kanssa voi myös treenata uusia tilanteita: miten ehdottaa leikkiä tai mahdollisuutta päästä mukaan ryhmään. Mistä asioista voi aloittaa keskustelun, miten kertoa itsestä?

– Koulussa näkymätöntä lasta voi kotona tehdä näkyväksi kysymällä ja kuuntelemalla hänen ajatuksiaan ja näkemyksiään. Sillä tavoin voi vahvistaa hänen identiteettiään.

SOSIAALISET TAITAVAT LAPSET KESKIOÖN

Tatjana Pajamäki nostaisi yksinäisyyden ehkäisyssä ja lievittämisessä valokeilaan ujojen ja arkojen lasten sijaan sosiaalisesti taitavat lapset, joilla on ryhmässään vahva sosiaalinen asema. Miten he voisivat toimia toisin ja edistää yhteisöllisyyttä?

– Jos on ulkopuolelle jääviä lapsia, niin on myös ulkopuolelle jättäviä lapsia. Eli miten tukea näitä lapsia toimimaan yhteisvastuullisesti niin, ettei toisten ulossulkeminen olisi tavoiteltava kokemus?

Pajamäki vastuuttaisikin vanhempia, joiden lapsilla on kavereita ja hyvä asema esimerkiksi luokassa.

– Lapsilta voi kysyä, miten he toimivat välitunneilla, millaisia ryhmiä koulussa on, ketä omaan ryhmään saa tulla, onko joi-tain, jotka aina jäävät yksin. Entä mitä lapsi siitä ajattelee? Voisiko asialle tehdä jotain?

Pajamäki puhuisi myös suoraan lapsille, että jatkuvasta ulossulkemisesta ja yksinäisyydestä voi seurata henkistä pahaa oloa, jonka takia ei jaksa nousta aamuisin sängystä ylös eikä tulla kouluun.

– Lapsia ei voi vaatia ottamaan huomioon toimintansa seurauksia, joita he eivät tiedä eivätkä osaa hahmottaa. Siksi lapsille täytyy avata seurauksia, joita järjestelmällinen ulossulkeminen voi toisissa lapsissa aiheuttaa. Puheeksi ottaminen vaatii aikuisilta motivaatiota, mutta se vaikuttaa isosti lasten ja nuorten mielenterveyteen pitkälle aikuisuuteen.

Vauvaperhe puhelimella

Ruutujen ajassa kasvavat vauvat ja taaperot tajuavat jo varhain, että puhelimella tapahtuu jotakin kiinnostavaa. Vanhempien haasteena on miettiä, miten mallintaa hyvää suhdetta digilaitteisiin.

TEKSTI LAURA PÖRSTI KUVAT JOHANNA SARAJÄRVI

Kuopukseni on kahdeksan kuukautta vanha eikä hänellä ole omia digilaitteita, mutta hän tietää jo, mikä on maailman kiinnostavin esine: puhelin. Helppo arvata, mistä hän on tämän oppinut. Minä luen pieneltä ruudulta niin kirjat kuin uutiset, olen sen kautta yhteydessä ystäviin, hoidan sillä pankkiasiat ja sähköpostit ja ihan vain viihdytän itseäni. Se on kätevää, koukuttavaa ja pienen ihmisen vaatiessa huomiota myös ristiriitaista.

– Vauvojen ja taaperoiden suhde digilaitteisiin syntyy ennen kaikkea ympäristön ja esimerkin kautta. On hyvä idea pohtia sitä, miltä oma mediankäyttö näyttää lapsen vinkkelistä, ehdottaa MLL:n mediakasvatuksen asiantuntija **Rauna Rahja**.

Mitähän vauvani siis näkee, kun näpytän kuudetta viestiä kaverille?

PUHELIN VOI AUTTAA JAKSAMAA

Tiedetään, että pieni vauva kaipaa ennen kaikkea vuorovaikutusta hoitajansa kanssa – siis sitä, että hänelle hymyillään ja jutellaan ja että hänen tarpeisiinsa vastataan. Ainakin itse huolehdin siitä, meneekö tämä nyt ihan oikein: Viekö ruutu liikaa huomiota vauvalta? Pitäisikö rajoittaa, kun samalla tuntuu, että kaipaen puhelimen mahdollistamaa todellisuuspakoa?

– Omat tunteet ovat tärkeitä viestejä, joita kannattaa tutkia. Onhan se totta, että ihminen ei voi olla läsnä kuin yhdessä paikassa kerrallaan, Rauna Rahja toteaa.

Toisaalta hän muistuttaa, että lapsi ei

mene pilalle siitä, että vanhempi maksaa laskut tai lukee lehtijutun puhelimelta. Hengähdyshetkiäkin tarvitaan.

Rahja rohkaisee miettimään vanhempien omaa digilaitteiden käyttöä voimavaranäkökulmasta: millaiset digisisällöt tuovat ruutiinien täyttämään ja kenties vähäuniseen aikaan jotakin tärkeää ja millaiset jutut taas lisäävät stressiä tai syyllisyyden tunteita? Vanhemman hyvinvointi lisää lapsenkin hyvinvointia.

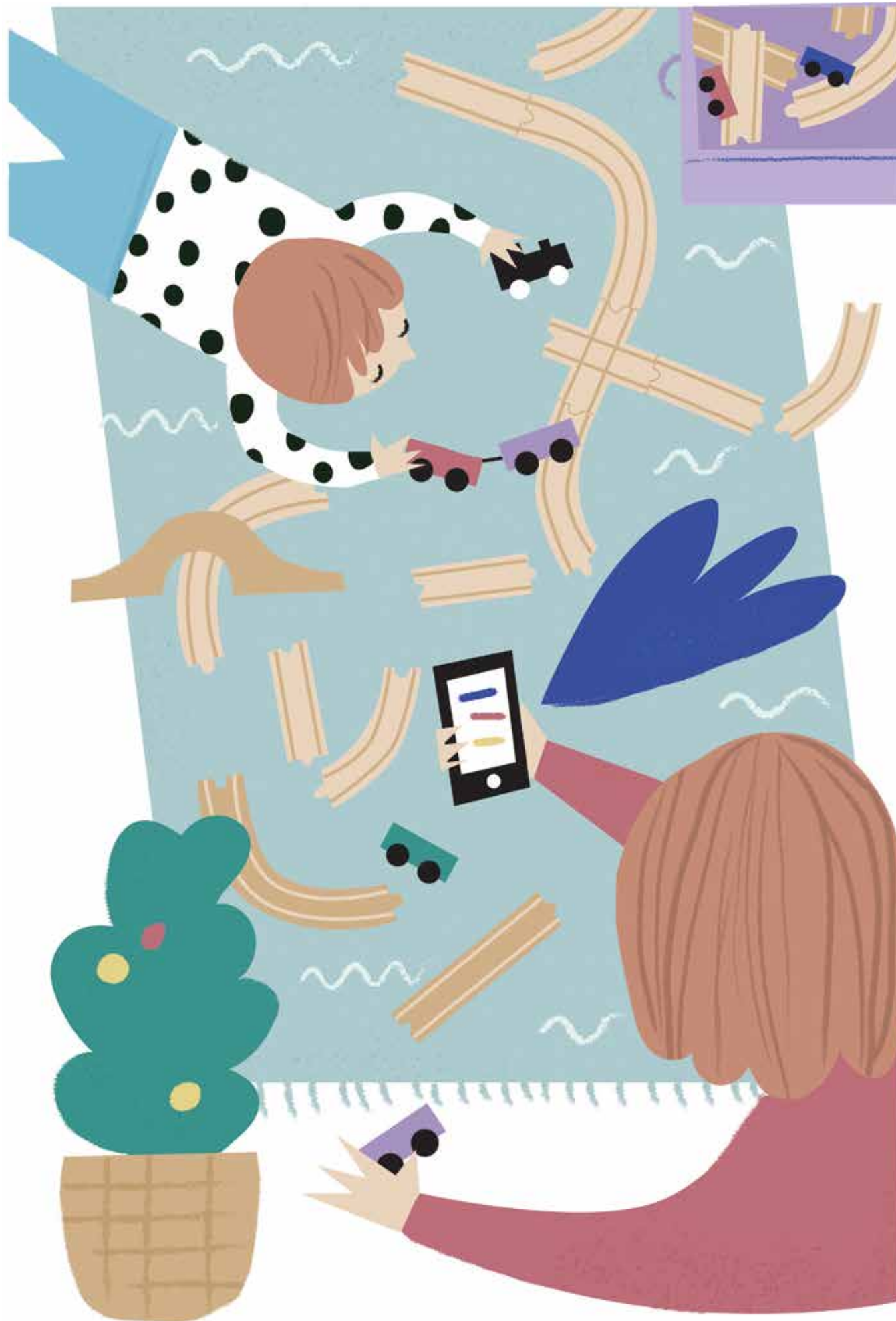
Esimerkiksi somen vanhemmuusvertaisryhmät voivat olla perhevapaalla olevalle elintärkeä henkireikä, mutta toisaalta ne voivat myös aiheuttaa riippuvuutta ja turhia paineita. Joskus ne toimivat molemmilla tavoilla samanaikaisesti.

– Isot somejätit on huolellisesti suunniteltu nappaamaan huomiomme ja pitämään siitä kiinni, joten on syytä muistaa, että kysymys ei ole vain yksilöiden haluista. Silti on hyödyllistä pohtia sitä, miksi nämä sovellukset ovat sellaisia kuin ovat ja kuinka paljon niille haluaa antaa aikaansa.

YHTEISET JUTUT OVAT PARASTA DIGITEKEMISTÄ

Miksi digilaitteista sitten ollaan niin huolissaan? Ovathan vauvat ja taaperot ennenkin leikkineet itseksensä sillä välin, kun vanhempi tekee kotitöitä, lukee lehteä tai puhuu kaverin kanssa puhelimessa.

Sitä paitsi digilaitteista on pienillekin paljon iloa: niiden avulla voidaan olla videoyhteydessä kaukana asuviin läheisiin, katsella kivoja kuvamuistoja ja nauttia

NÄIN MEILLÄ

Digilaitteiden kanssa toimiminen on jatkuvaa tasapainoilua. Varsinkin 6-vuotiaan esiköisen kohdalla koen, että ruudulla tulee helposti oltua liikaa. Huolehdin sen kuormittavuudesta ja terveysvaikutuksista, vaikka monet sisällöt ovat hyödyllisiäkin.

2-vuotiaani seuraa mielellään, mitä isosisarus pädillään tekee, mutta en anna hänelle tablettia tai puhelinta omaan käyttöön niin kauan kuin ei tunnu olevan tarvetta. Televisiota hän katsoo suunnilleen Pikku Kakkosen verran päivässä.

Itse yritän välttää puhelimen käyttöä, kun olen lasten kanssa. Se ei ole helppoa, koska kaikki asiat hoidetaan nykyään ruudulla. Etenkin hektisessä vauva-arjessa oli suorastaan vaikea löytää hetkiä laskujen maksamiselle, omalle ruutujalle tai vertaistuen etsimiselle. Tuntuu, että imettäessä pitäisi keskittyä lapseen, ja päiväuniajoille kasautui muutenkin miljoona asiaa.

Nykyään olemme päättäneet, että ruokapöytään ei tuoda ruutuja. Silti luen välillä aamupalapöydässä puhelimelta uutisia, vähän piilossa tosin. Perheen toinen aikuinen onneksi huomauttelee asiasta.

Satu, lapset 2 ja 6 vuotta

Pyrin käyttämään puhelinta mahdollisimman vähän, kun olen lasten kanssa. Tiedostan, että he kaipaavat kasvokkaista vuorovaikutusta. Somesta jäin pois jo ennen lasten syntymää, sillä työssäni olen paljon tietokoneella enkä halua samaa vapaa-ajalla. Joskus mietin, jäänkö paitsi vanhempien vertaisryhmistä tästä syystä, mutta toisaalta tiedän, että jatkuva toisten mielipiteiden kuuntelu voisi aiheuttaa minulle turhaakin epävarmuutta.

7-vuotiaallani on tunti ruutuaikaa viikossa, mutta 1,5-vuotiaalle kuopukselleni en anna puhelinta tai tablettia missään tilanteessa. Pelkään, että sen jälkeen mikään muu ei enää lohduta. Olen lähipiiristäni nähnyt esimerkin, jossa lapsi ensin oppi syömään puhelimen kanssa ja myöhemmin on jouduttu turvautumaan samaan keinoon jokaisen harmin tullen. En halua sellaista.

Television lastenohjelmia pojat saavat katsoa viikonloppuaamuisin pari tuntia. Esikoinen ei taaperoiässä vielä katsonut telkkaria, mutta kuopus kiipeää sohvalle isoveljen viereen. Lapset heräävät tosi aikaisin, joten tässä en ole ollut kovin tarkkana.

Anna, lapset 1 ja 7 vuotta

”**Digiajan hankaluudet liittyvät monesti siihen, kun perheenjäsenet keskittyvät kaikki omiin pieniin laitteisiinsa.**

vaikkapa pikkulasten sarjasta yhdessä vanhemman kanssa.

– Lapsi tarvitsee kehittyäkseen jaetun tarkkaavaisuuden tilanteita eli niitä, joissa saa ihmetellä yhdessä vanhemman kanssa jotakin asiaa. Se asia voi olla ruudullakin, Rauna Rahja vahvistaa.

Digiajan hankaluudet liittyvätkin monesti siihen, kun perheenjäsenet keskittyvät kaikki omiin pieniin laitteisiinsa. Se aiheuttaa toisille sivustakatsojan pimennon: muut eivät tiedä, millaisessa maailmassa, tekemisessä tai tunnetilassa puhelimellaan näpyttävä läheinen on. Pikkulapsi ei voi puhelinta tuijottavasta vanhemmasta päätellä, milloin lehdenluku loppuu tai milloin menossa on pitkä viestiketju ystävän kanssa.

– Aikuinen on näissä tilanteissa läsnä mutta kuitenkin poissa, ja hänen tunnetilansakin voi vaihdella seuratusta sisällöstä riippuen. Ehkä juuri se epäselvyys on pienten lasten näkökulmasta ruutujen kanssa hankalinta, Rahja arvelee.

Itsekin pienten lasten vanhempnana hän tunnistaa digiarjen sudenkuoppia. Rahja pyrkii etsimään omaan mediankäyttöön-
sä hetkiä, joissa lapset eivät ole läsnä tai ainakaan aikuisen avun tarpeessa – hänen kokemuksensa on, että multitaskaaminen harvoin onnistuu. Silloin, kun puhelinta tarvitaan asioiden hoitamiseen, hän yrittää sanoittaa lapsille sen, mitä kulloinkin tekee.

– Sanoittaminen voi tuntua vähän hölmöltä mutta avaa tilannetta lapselle. Usein

se auttaa minuakin siinä, etten lähde kesken kaiken tekemään muuta.

RUUTU VOI OLLA OSA MUKAVAA ARKEA

Jokainen pikkulapsiperhe luo digilaitteiden käytölle omat sääntönsä, Rauna Rahja muistuttaa. Ne voivat erota paljonkin toisistaan. Flunssapäivinä ja poikkeustilanteissa ruutua kuluu monessa perheessä, mutta tärkeintä on arjen kokonaisuus: osataanko laitteista irrottautua, tehdäänkö perheessä muutakin, tuovatko vai vievätkö laitteet voimavaroja.

Lapsetkin ovat erilaisia siinä, miten he ruutuihin reagoivat.

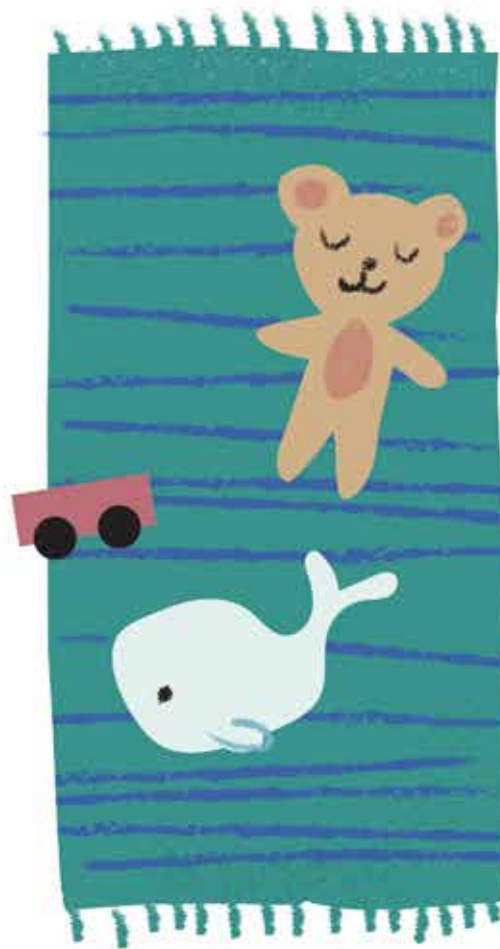
– Ihan pienimpien kohdalla on tärkeää muistaa suojella heitä liian levottomalta sisällöltä, jota voi helposti tulla vaikka vanhempien sisarusten ohjelmien kautta. Isompien kanssa voi yhdessäkin miettiä, miten nuorin niiltä välttyisi.

Rahja itse toivoo, että perheissä löydetäisiin kaikille sopivat, mukavat ja tasapainoiset mediankäytön tavat – vähän niin kuin monet ovat löytäneet kaikille perheenjäsenille sopivan ruokalistan.

– Tärkeintä on, että digiasioistakin voidaan puhua ilman häpeää. Aikaan ilman digitaalista mediaa tuskin palataan, joten siitä on opeteltava ottamaan hyvä irti.

Pienenä digiajassa -podcast ja muuta materiaalia vauvuudesta ja taaperoudesta:

► mll.fi/pienenadigiajassa

Kiusaamiseen puuttumiselle kiitos

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos myönsi MLL:lle vuoden 2022 Kansanterveyspalkinnon yhteistyöstä K-Marketien Kiusaamisvapaa vyöhyke -toimintamallin kehittämisessä. Tunnustus myönnetään merkittävästä kansanterveyttä edistävästä työstä.

Lasten on usein vaikea kertoa joutuneensa kiusatuiksi. Kolmasosa koulussa kiusatuksi tulleista oppilaista ei kerro asiasta koulussa. Kertomiseen tarvitaan luottamusta ja uskoa siihen, että puhumisesta on apua tilanteeseen. Myös vanhemmat toivovat lisää tietoa koulun kiusaamisenvastaisista toimintamalleista.

MLL on tehnyt yhteistyötä K-Marketien Kiusaamisvapaa vyöhyke -kampanjassa. Kampanja on luonut puuttumisen ilmapii-
riä ja rohkaissut ihmisiä käymään keskustelua kiusaamisesta. Se on viesti lapsille, että aikuiset välittävät. Parhaimmillaan kampanja rohkaisee lapsia ottamaan asia aikuisen kanssa puheeksi myös koulussa ja kotona.

Lasten tulee saada apua tilanteiden käsittelyyn ja niistä selviämiseen. MLL:oon lapsi ja nuori voi ottaa yhteyttä jutellakseen, saadaakseen vertaistukea toisilta nuorilta tai apua aikuiselta esimerkiksi verkkovastaanotolla. MLL:n koordinoimaa tukioppilastoimintaa toteutetaan lähes kaikilla maan peruskou-

luilla, joissa oppilaat osallistuvat hyvän kouluilmapiirin rakentamiseen.

Kiusaamisen vastainen työ alkaa jo perhekahvila- ja päiväkotit-
iässä, siellä missä opitaan elämään yhdessä ja tulemaan toimeen toisten kanssa.

► mll.fi/apua-kiusatuille

OLEMME KIUSATTUJEN TUKENA

- 450 koulutettua tukihenkilöä
- 10 000 tukioppilasta
- 223 000 kohtaamista vuodessa

Linnanmäki
REILUSTI RIEMUA

VALO KARNE VAALI

13.–23.10.

SISÄÄNPÄÄSY
RANNEKKEELLA (45 €) TAI
SISÄÄNPÄÄSYLIPULLA (15 €).

Varaathan myös päiväkohtaisen
paikkasi ennakoon
verkkokauppa.linnanmaki.fi

HUVITTELEMALLA HYVÄÄ
LASTENSUOJELUTYÖLLE

Neuvolassa isä saa hengähtää

Harva asia kuvaa suomalaista yhteiskuntaa yhtä hyvin kuin tänä vuonna pyöreitä täyttävä neuvolajärjestelmä. Uudesta kansalaisesta perheineen pidetään huolta jo paljon ennen syntymää. Vaikka tapaamisten välit lapsen kasvaessa harvenevat, takaa neuvola hyvät lähtökohdat elämään vanhempien taustoista ja tuloista riippumatta. Tämä ei ole nykymaailmassa itsestäänselvyys.

Vaan millainen neuvola on isän näkökulmasta? Kiinnostavatko meidän asiamme muuten kuin AUDIT-testin tulosten myötä? Ainakaan meitä asiaan perehtyneitä ei ole liikaa. Useimmiten olen ainoa isä neuvolan odotusaulassa. Tästä seuraa ”muna vai kana” -pohdinta: Asioivatko isät vähemmän neuvolassa, koska heitä ei liiemmin huomioida vai eikö neuvola huomioi isiä, koska he eivät siellä yleensä käy?

Isän merkitys vaikuttaisi riippuvan myös neuvolan hoitajasta. Alan konkarit keskittyvät äidin ja lapsen kuulumisiin, mutta nuoremmassa sukupolvessa näyttää olevan kiinnostusta myös isien kuulumisille. Muutos on mahdollista. Viime vuosina neuvolaan on tullut esimerkiksi talousneuvonnan kaltaista, perheitä kokonaisuutena hyödyttävää toimintaa. Miksei siis isän roolin vahvistamistakin.

Tosi asiassa useimmille neuvola on hajuton ja mauton yhteiskunnan perustoiminto, joka tekee hyvää työtä tekemättä itsestään suurta numeroa. Kun neuvolassa kuullaan perheen arjesta alusta lähtien, kehittyy luottamussuhde. Luottamuksen myötä jopa suomalainen jäyhä mies osaa purkaa tunteuksiaan ilman, että niistä erikseen kysytään. Toisaalta monilla vanhemmuus vaatii vain pientä vahvistusta siihen, että homma sujuu jo nyt. Neuvola neuvoa sitten, jos tarpeen on.

Itse arvostan neuvolassa kiireettömyyttä. Ympäröivän maailman hakiessa jatkuvaa kaiken tehostamista etenee neuvolakäynti lapsen ehdoilla rauhalliseen tahtiin. Seuraavalle sadalle vuodelle toivon tämän työotteen säilyttämistä, sillä sen äärellä myös isä voi hengähtää.

Erkki Ukkola

Kirjoittaja on kahden tytön isä, jolle kelpaavat hyvät neuvot aina

Autan, koska sillä on vaikutusta

Kaikki se työ, mitä MLL tekee lasten ja perheiden hyväksi, on pois omalta työpöydältäni, perusteli eräs lastensuojelun työntekijä MLL:n kuukausilahjoittajaksi ryhtymistään. Varhaisessa vaiheessa saatu apu tukee perheitä tehokkaimmin.

KUVA LAURA RIIHELÄ

Säännöllinen lahjoittaminen on erinomainen tapa osallistua hyvän tekemiseen. Kysyimme kuukausittain järjestöämme tukeville ihmisiltä, mikä saa heidät lahjoittamaan. Vastaajat kokivat tukevan merkityksellistä työtä.

Yksi heistä on **Rosa**, 31, joka on tehnyt vapaaehtoistyötä nuoresta alkaen. Lasten ja nuorten hyvinvointi on aina ollut lähellä hänen sydäntään. Säännöllisen lahjoittamisen Rosa aloitti 20-vuotiaana. Kohteena on vuosien varrella ollut useampiakin järjestöjä, ja lahjoitussummat ovat vaihdelleet elämäntilanteen mukaan.

– Näen tarvetta auttaa ihmisiä lähellämme. MLL:n kuukausilahjoittajaksi ryhtyminen on minulle arvovalinta. Uskon osallistuvaan kansalaisyhteiskuntaan, jossa se, joka pystyy auttamaan, auttaa. MLL:lla on pitkät perinteet ja näyttöjä vaikuttavasta työstä lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyväksi, Rosa sanoo.

HYVÄN TULEVAISUUDEN LUOMINEN

Kuukausilahjoitukset ovat tärkeä apu järjestöjen, myös MLL:n tiukkenevaan rahoitukseen. Järjestöt ovat yhä riippuvaisempia omasta varainhankinnasta. Säännöllisten lahjoitusten avulla työtä on mahdollista tehdä pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti myös uusia palveluja ja toimintamuotoja kehittäen.

Kuukausilahjoittajien tuella pystymme esimerkiksi auttavissa puhelimissamme ja nettipalveluissa kuuntelemaan lasten, nuorten ja vanhempien huolia vuoden jokaisena päivänä, kannustamaan ja löytämään ratkaisuja. Maksamme puhelintemme puhelut, jotta yhteyden ottaminen on mahdollista kaikille maksutta.

Teemme työtä kiusaamisen ehkäisemiseksi ja kiusattujen ja heidän perheidensä tukemiseksi. Myös lasten ja nuorten tulevaisuuden uskon vahvistaminen on tärkeää. Harrastukset tukevat lasten mielen-terveyttä. Luottamusta tulevaan on tarjottu MLL:n kehittämässä maksuttomassa koulun kerhossa, Aikaseikkailussa. Hankerahoituksen päättyessä voimme kuukausilahjoituksilla tukea kerhotojen jatkumista.

Eräseen tukijaan vaikutuksen ovat tehneet MLL:n helppokäyttöisten palvelujen lisäksi järjestön toiminen ympäri maata ja vapaaehtoisten halu auttaa. Esimerkiksi paikallisyhdistysten perhekahviloissa vanhemmat saavat tutustua muihin vanhempiin, jakaa kokemuksia perhe-elämästä ja vahvistaa näin omia verkostojaan. Perhekahvilassa saadulla vertaistuellalla voi olla jopa käänteentekevä vaikutus vaikeassa elämäntilanteessa.

Lisätietoa:

- ▶ mll.fi/kuukausilahjoitus
- ▶ mll.fi/kuukausilahjoitus-ukk

Kuukausilahjoittaminen

Pienelläkin kuukausittaisella summalla voit olla mukana edistämässä lasten, nuorten ja perheiden hyvää elämää ja ehkäisemässä ongelmia.

Miten kuukausilahjoittajaksi ryhdytään?

MLL:n kuukausilahjoittajaksi voi ryhtyä verkkosivuillamme osoitteessa mll.fi/kuukausilahjoitus. Toinen tapa on olla yhteydessä lahjoittajapalveluumme.

Kuukausilahjoittaja voi valita omaan elämäntilanteeseensa sopivan lahjoitussumman. Tyypillisin summa on 15 euroa.

Mihin sitoudun?

Lahjoittajana voi olla niin kauan kuin itse haluaa. Lahjoittaminen MLL:lle on vapaaehtoista, joten kuukausilahjoitus sopimus ei sisällä velvoitteita. Kuukausilahjoituksen voi myös katkaista tai tauottaa koska tahansa.

Mihin lahjoitukseni käytetään?

Lahjoitusten avulla muun muassa ylläpidämme lasten, nuorten ja vanhempien auttavia puhelin ja nettipalveluja, järjestämme kiusaamista kokeneille lapsille ja heidän vanhemmilleen vertaistukiryhmiä, tuemme lasten harrastuskerhoja, tarjoamme Vanhempainnetissä asiantuntevaa ja luotettavaa tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä, tarjoamme perheille mahdollisuuksia kokoontua ja tutustua muihin perheisiin, tuemme esimerkiksi ukrainalaisten kotoutumista ja jaamme ruokalahjakortteja.

Milloin ensimmäinen lahjoitus lähtee tililtäni?

Ensimmäinen veloitusajankohta on maksutapakohtainen. Jos maksutapana käytetään pankki- tai luottokorttia tai MobilePay-maksua, lähtee ensimmäinen veloitus heti liittymisen yhteydessä. Jos

maksutapana käytetään kortti- tai mobiilimaksamisen sijaan suoramaksua, lähtee veloitus tililtä silloin, kun pankki on vastaanottanut ja hyväksynyt suoramaksusopimuksen. Useimmiten tässä menee vajaa viikko liittymisestä.

Miten lahjoittajaan pidetään yhteyttä?

Lahjoittajaan pidetään yhteyttä säännöllisesti sähköpostitse, jossa kerromme MLL:n ajankohtaisia kuulumisia ja mitä lahjoitusvaroilla on saatu aikaan. Työme tuloksista kerromme myös nettisivuillamme.

Voiko lahjoitussumman muuttaa? Entä miten lopetan kuukausilahjoittamisen?

Lahjoitussummaa voi muuttaa suuremmaksi tai pienemmäksi oman tilanteen mukaan. Kätevimmin se onnistuu olealla yhteydessä lahjoittajapalveluun, jolloin uusi summa kirjataan järjestelmään. Näin seuraava veloitus lähtee oikealla summalla. Myös kuukausilahjoittamisen lopettaminen on mahdollista ottamalla yhteyttä. Vaihtoehto kuukausilahjoittamisen lopettamiselle on tauko, jonka pituuden voi määritellä itse. Tauon aikana kuukausilahjoituksia ei veloiteta.

Onko sinulla kysyttävää? Olethan meihin yhteydessä!

MLL:n lahjoittajapalvelu
p. 075 324 5600 (arkisin klo 9–15)

▶ lahjoittajapalvelu@mll.fi

– Maailma ympärillämme on paljon ihmeellisempi kuin aavistamme-
kaan. Yhdessä ihmettelystä jää
lapsille tärkeitä muistijälkiä, Minna
Pyykkö sanoo.

Luonnon pieniä ihmeitä

Luontotoimittaja-taiteilija **Minna Pyykkö** herättelee meitä lempeästi huomaamaan luonnon kauneuden ja arvon. Ei ole perhosta ilman toukkaa eikä hedelmiä ilman hyönteisiä.

TEKSTI **TUIJA SILJAMÄKI** KUVAT **JANI LAUKKANEN**

HELSINGIN Pakilan pieni kuusimetsä oli Minnalle tärkeä leikkipaikka. **Tapio**-isän kanssa hän kävi monen tunnin kävelyretkillä lähiseudun luontopoluilla.

Mäntyharjulla, isovanhempien mökillä lapsuuden kesäyöt olivat lämpimiä. Vintillä asui lepakkoja. Tuttu perhosharrastaja sai virittää yöperhoslamppunsa mökin pihapiiriin. Oli maagista nähdä yökkösten, mittarien ja kiitäjien kerääntyvän valoon.

Suomusjärven mökillä hän sukelteli rantavedessä yhdessä isän kanssa. Mieleen jäi vedenalainen valo, miten kau- niilta simpukat näyttivät.

Isä kertoili seikkailuistaan Lapin erämaissa. He jutteli- vat taiteesta, ihmiskohtaloista ja lukivat runoja ja taiteilija- elämäkertoja. Taidekirjoja tutkittiin yhdessä: **Vincent van Goghia, Gauginia, Monet ’ta**. Isä korosti, miten taide voi kuvata asioita, joita ei voi pukea sanoiksi.

Minna koki olevansa arvostettu, tasavertainen keskus- telukumppani. Isä kuoli, kun Minna oli teini-ikäinen. Tuol- loin vanhat, tutut luontopaikat toivat lohtua.

KOULUSSA Minna oli tasaisen hyvä: ei missään loistava, mutta ei huonokaan. Oli vaikea päättää, mitä tekisi isona. Hän pääsi lukemaan sekä psykologiaa että biologiaa.

Aluksi lajientunnistuksen pänttäminen tuntui työläältä, puisevaltakin. Hän ei vielä ymmärtänyt, mikä rikkaus vaik- kapa selkärangattomien lajikirjo on. Opiskelukavereiden kanssa käytiin vaelluksilla ja kanoottiretkillä. Pyykkö oli sitkeä eikä kaivannut mukavuuksia.

Luontoihmisten pyyteettömyys ja omistautuneisuus te- kivät häneen vaikutuksen. Ehkä siksi hän nyt toimittajana haluaa tuoda radio- ja tv-ohjelmissaan esiin heidän ajatuk- siaan.

– Luontoihmisissä ja taiteilijoissa on paljon samaa. He tiedostavat, miten paljon opittavaa on. Haastatteleman- sienitutkija sanoi, ettei kukaan tunne kaikkia sieniiä. Niitä on niin paljon. Havunneulasen sisälläkin voi olla sieni. Se on loputtoman kiehtova maailma.

NYKYISIN Pyykkö on kolmen teini-ikäisen lapsen äiti. Kun lapset olivat pienempiä, perhe retkeili paljon. Erään- kin kevään he viettivät Utön saarella, ulkosaaristossa. Oli elämys seurata lintujen paluumuuttoa. Lapset perustivat lintuhoitolan matkasta uupuneille linnuille.

– Osa niistä taisi olla pelastamisen tuolla puolen, puolik- si maatuneita, Pyykkö naurahtaa.

Kerran nuorimman pojan hatusta löytyi kuollut ranta- käärme, vaikka Pyykkö oli kieltänyt koskemasta käärmei- siin. Eräänä pakkasaamuna ranta oli hyttelön peitossa. Lapset lapioivat jäätyneitä meduusoja ämpäreihin.

Vaikka perheen molemmat vanhemmat ovat luonto- asiantuntijoita, lapsille ei tuputettu lajitietoutta. Pyykkö uskoo enemmän yhdessä oppimiseen.

– Ei tarvitse tuntea kaikkia lajeja, vaan voi yhdessä ih- metellä lintujen nokkia ja pohtia, millaista ruokaa kullakin nokalla syödään. Tai millaiset siivet kantavat Afrikasta tän- ne saakka. Miten hämmästyttävä hämähäkin seitti onkaan!

”**Annetaan lasten seikkailla, kiivetä puuhun ja touhuta, kokea kaikilla aisteilla. Luonnon arvostaminen alkaa siitä.**

Kevään ensimmäinen kimalainenkin on ihme. Se on ainoa, joka selvisi talvesta. Sen pitää löytää ruokaa ja kolo, johon perustaa uuden kimalaisyhteiskunnan.

HÄN itsekin oppii koko ajan uutta.

Kimalaisprofessori selvitti viisi vuotta, miksei kimalainen laskeudu kaikille kukille. Selvisi, että se pystyy haistamaan kukasta toisen kimalaisen hajun, jolloin se tietää, että kukka on jo tyhjennetty medestä.

– Aikuistenkin kannattaisi hidastaa ja seurata eläinten käyttäytymistä. Maailma ympärillämme on paljon ihmeellisempi kuin aavistammekaan! Yhdessä ihmettelystä jää lapsille tärkeitä muistijälkiä.

Viisi vuotta sitten *Miljoona linnunpönttöä* -kampanja innosti suomalaiset rakentamaan 1,3 miljoonaa kotia linnuille. Joku toivoi linnunpönttöä ylioppilaslajjaksi. Joku ihmetteli, ovatko linnut niin uusavuttomia, etteivät osaa tehdä koloja.

– Onneksi suurin osa ihmisistä ymmärtää, että kolopesijöille sopivia lahopuita on hakkuiden vuoksi liian vähän. Meidän pitää helpottaa lintujen asutopulaa rakentamalla pönttöjä.

Linnuista Pyykkö onkin huolissaan. Juuri kävi ilmi, että tervapääskyjen määrä on näyttänyt romahtaneen viimeisen neljänkymmenen vuoden aikana puoleen. Niitä on vaikea tutkia, sillä ne viettävät lähes koko elämänsä ilmassa, nukkuvatkin.

LIAN nuorten ei kuitenkaan pidä olla huolissaan.

– Lapset ja nuoret tuntuvat tietävän maailmanlaajuisista uhkista, mutta eivät välttämättä ole tutkineet, mitä on laiturin alla. Annetaan lasten seikkailla, kiivetä puuhun ja touhuta, kokea kaikilla aisteilla. Luonnon arvostaminen alkaa siitä.

Vaikka lajikato on huolestuttava, globaali ilmiö, Pyykön mukaan voimme vaikuttaa siihen paikallisesti. Se luo toivoa.

– Jokainen laji asuu jossakin. Voimme vaikuttaa lähiluontoon: rakentaa linnunpönttöjä, arvostaa lahopuita ja pöheikköjä. Tekemisestä tulee iloa ja vahvempi olo.

Olemme jo oppineet *Pelastetaan pörriäiset* -kampanjan myötä, että hyönteiset tarvitsevat kukkia ja lahopuita, mutta mihin tarvitaan pöheikköjä?

– Tasainen nurmikenttä voi näyttää siistiltä, mutta la-

jistoltaan se on köyhä. Erilaiset pöheiköt ja joutomaat ovat kaupungeissakin yllättävän tärkeitä. Niissä viihtyvät monet kasvit ja hyönteiset ja niitä syövät linnut ja nisäkkäät. Suosimalla hoitamattomia pöheikköjä voi lisätä lähiseudun linnunlaulua keväisin ja saada siilit viihtymään!

NÄITÄ monimutkaisia ketjuilmiöitä olemme alkaneet ymmärtää laajemmin vasta viime vuosina, kiitos tutkijoiden – ja Minna Pyykön. Hän tuntee jaksavan innostua luonnon pienistä ihmeistä kerta toisensa jälkeen. Vuonna 2019 hän saikin Jenny ja Antti Wihurin säätiön tunnustuspalkinnon ”työstä suomalaisten luontosuhteen vahvistajana ja suomalaisen luonnon ihmeellisyyden osoittajana”.

Ulos luontoon -sarjasta tuleva palaute on välillä liikuttavaa ja hauskaa. Eräs perhe tuli kertomaan, että he katsovat ohjelmaa yhdessä ja sen seurauksena lapset leikkivät legohahmoilla, joiden nimet ovat Minna Pyykkö ja **Pirkka-Pekka Petelius**.

Pyykön mielestä seuraavaksi pitäisi kiinnittää enemmän huomiota kaupunkien puihin.

– Pariisin kaupunki on alkanut istuttaa puita, koska ne viilentävät. Lasten lempipuu on usein kiipeilypuu. On myös tutkittu, että luonnossa liikkuminen vähentää negatiivisissa asioissa märehtimistä tai että kun laitoksessa asuva vanhus näkee ikkunasta puun, hän voi paremmin. Puista näkee vuodenajan, ja muistisairaskin pysyy paremmin ajassa kiinni.

Kuka hän on?

MINNA PYYKKÖ

- Syntynyt 1967 Tukholmassa.
- Asuu Helsingin Lauttasaarella.
- Perheeseen kuuluu puoliso, luontotoimittaja ja **Juha Laaksonen**, kolme teini-ikäistä lasta sekä koira.
- Ammatiltaan hydrobiologi, toimittaja ja taidemaalari. Koulutukseltaan myös psykologi.
- Tunnetaan erityisesti Yle:n luonto-ohjelmista, joita on tehnyt 1990-luvulta alkaen.
- Tekee parhaillaan Yle:n radio-ohjelmaa *Minna Pyykön maailma*, jossa haastattelee luontotutkijoita ja muita mielenkiintoisia asiantuntijoita. Lisäksi hän toimii puheenjohtajana radion *Luontoilloissa* ja yhtenä toimittajana keskiviikon *Luonto-Suomi* -lähetyksissä.
- Pyykön kirjoittama ja kuvittama *Kuulin allien laulavan* (Docendo, 2020) valittiin ilmentymisvuonnaan vuoden luontokirjaksi.

Lukutaitoon ja -intoon vaikuttavat lapsuuden kokemukset lukemisesta.

Lukutaito kehittyy yhdessä lukemalla

Tutkijoiden mukaan lapselle lukemista kannattaa jatkaa vielä kouluiässäkin. Tästä hyötyvät myös lapset, joilla on lukivaikeuksia.

TEKSTI **SANNA SEPPÄNEN** KUVAT **ADOBE STOCK**

Lukutaito on oppimisen edellytys ja keskeinen kansalaistaito, jota lapset ja nuoret harjoittelevat läpi kouluvuosien. Pohja lukemaan oppimiselle alkaa rakentua jo paljon ennen koulutielle astumista. Tutkimuksista tiedetään, että lukutaidon kehittymistä voi edistää myös kotona.

Kun lapsi alkaa tuottaa puhetta ja sanavarasto karttuu, harjoitellaan lukemista edeltäviä taitoja. Usein lapset oppivat tunnistamaan myös kirjaimia ja ääniteitä ennen kouluikää. Niiden välisen yhteyden hahmottamisesta syntyy lukutaidon perusta.

– Yksinkertaisimmillaan lukutaito koostuu teknisestä taidosta, eli kyvystä purkaa tekstiä äänteiksi, tavuiksi ja sanoiksi, sekä kyvystä ymmärtää lukemaansa. Puhutaan peruslukutaidosta, sanoo professori **Minna Torppa** Jyväskylän yliopistosta.

Vanhempien tarjoamalla kodin lukuympäristöllä on iso merkitys lukemista edeltävien taitojen ja lukutaidon kehitymiselle. Uusi suomalaistutkimus osoittaa, että lapselle lukemisen ja lukutaidon opettamisen myönteiset vaikutukset kantavat teini-ikään asti.

KODIN VAIKUTUS ALKAA VARHAIN

Jyväskylän yliopiston tuoreessa tutkimuksessa tarkasteltiin kodin lukuympäristön yhteyttä lapsen lukutaidon kehittymiseen

poikkeuksellisen pitkällä aikavälillä. Tutkijat seurasivat 198 suomalaislapsen lukutaidon ja kielellisten taitojen kehitystä aina 2-vuotiaasta 15-vuotiaaksi saakka.

Kodin lukuympäristöllä tarkoitetaan erilaisia lukemiseen liittyviä tekijöitä, joita lapsi kohtaa kotonaan. Osa on rakenteellisia, kuten se, onko kotona kirjoja ja näkeekö lapsi kodin aikuisten lukevan. Olennaisimpia ovat kuitenkin vuorovaikutusta sisältävät asiat.

– Yhdessä lukeminen näyttäisi olevan lukutaidon kannalta kaikkein tärkeintä, Torppa toteaa.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, kuinka pitkälle kodin lukuaktiiviteettien hyödyt kantavat, millaisten taitojen ne kehittävät ja miten ne tukevat lopulta luetun ymmärtämistä.

Lasten taitojen kehitystä seurattiin toistuvilla mittauksilla. Sanavarastoa kartoitettiin 2-vuotiaasta alkaen. Myöhemmin testattiin myös kirjainten ja äänteiden tuntemusta sekä lukemisen sujuvuutta.

Vanhemmat raportoivat, kuinka paljon lapsen kanssa luetaan ja miten usein lukemista opetetaan kotona. Kouluiässä arvioitiin myös lapsen lukumotivaatiota.

Kävi ilmi, että kodin lukuympäristön positiiviset vaikutukset alkavat kasautua jo varhain ja kantavat pitkälle. Lapsille, joille luettiin kotona 2-vuotiaana, karttui laajempi sanavarasto kuin niille, joille ei luettu.

Yhdessä lukemisen vaikutus näkyi parempana luetun ymmärtämisenä vielä koulu-
laisten osaamista mittaavassa PISA-testisäkin, jonka tutkittavat suorittivat 15-vuotiaina.

KOLME REITTIÄ LUETUN YMMÄRTÄMISEEN

Luetun ymmärtäminen edellyttää sujuvaa lukutaitoa sekä riittävää kielellistä taitoa, esimerkiksi hyvää sanavarastoa. Torpan mukaan kotiympäristö tukee näitä kahta luetun ymmärtämisen valmiutta keskenään eri tavalla.

Tutkittavat, joille opetettiin kotona kirjaimia, äänteitä ja lukemista 3–5 vuoden iässä, oppivat lukemisen teknisen puolen muita varhaisemmin. Kirjainten osaaminen ja taito purkaa puhetta äänneiksi ennakoiivat parempaa lukemisen sujuvuutta vielä alaluokillakin. Lukusujuvuus oli edelleen yhteydessä parempaan luetun ymmärtämiseen PISA-testissä.

Suomen kielessä tekninen lukutaito on Torpan mukaan verrattain helppo oppia, sillä kirjaimet vastaavat johdonmukaisesti tiettyjä äännteitä. Yleensä lapset oppivat tämän 1.–2. luokalla, osa jo esikoulussa.

Kyky lukea sujuvasti ei kuitenkaan yksin

riitä, vaan lisäksi on hallittava sanasto ja kieli. Tutkijat todensivat, että vanhemman ja lapsen yhteinen lukeminen johtaa parempaan luetun ymmärtämiseen juuri sanavaraston laajenemisen myötä.

– Jotkut lapset saattavat olla hitaita lukijoita, mutta ymmärtävät lukemaansa vaivattomasti. Vaikka lukeminen jää hitaaksi, se ei välttämättä haittaa, jos kielelliset taidot ovat vahvat, Torppa sanoo.

Yhdessä lukemisen hyödyt eivät rajoitu ainoastaan kielellisten taitojen kehittymiseen. Lapset, joille luettiin pienenä paljon, innostuivat lukemisesta ja kehittyivät senkin myötä paremmiksi lukijoiksi. Lukumotivaation todettiin olevan kolmas mekanismi, jonka kautta kodin luku ympäristön vaikutus tapahtuu.

– Vanhempina emme pysty ikinä lukemaan lapselle niin paljon kuin hän tulee itse lukeneeksi, jos innostuu. Se kaikki lukeminen taas edistää luetun ymmärtämistä, Torppa kiteyttää.

YHDESSÄ LUKEMISTA LUKIVAIKEUDESTA HUOLIMATTA

Osalla lapsista on perheessä esiintyvän lukivaikeuden takia kohonnut riski lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeuksiin.

Alttius on osin geneettistä.

Torpan ja kumppaneiden tutkimukseen osallistuneista lapsista joka toisen perheessä oli lukivaikeutta. Kodin luku ympäristön yhteyttä lukutaidon kehitykseen tutkittiin tällaisten lasten kohdalla nyt ensimmäistä kertaa näin pitkässä seurannassa.

Riskiryhmään kuuluvien lasten lukutaito ja kielelliset taidot kehittyivät keskimäärin hitaammin kuin muilla. 2-vuotiaina heistä moni muodosti samanikäisiä verrokkejaan lyhyempiä lauseita ja alle kouluikäisinä sanavarasto, äänne- ja kirjaintuntemus olivat usein heikompia kuin toisilla. Alaluokilla monet olivat muista jäljessä lukemisen sujuvuudessa. Sen sijaan luetun ymmärtäminen ja lukumotivaatio olivat peruskoulun alussa samalla tasolla kuin muillakin lapsilla.

Ilokseen tutkijat huomasivat, että lukivaikeusriskistä riippumatta kaikki lapset hyötyivät kodin lukuaktiviteeteista ja kehitys noudatti samaa kaavaa. Riskiryhmään kuuluvilla lapsilla taidot vain kehittyivät hie-

man toisia jäljessä.
– Perinnöllinen riski lukivaikeuteen ei sinetöi kohtaloa. Lapsi voi oppia hyväksi lukijaksi ja kehittyä siinä missä muutkin. Kotiympäristö auttaa tässä osaltaan, Torppa muistuttaa.

Erityisen tärkeäksi osoittautui se, että lapselle lukemista jatkettiin, jos lukutaito kehittyi hitaasti. Yhdessä lukemisesta hyötyivät vielä 8–9-vuotiaatkin.

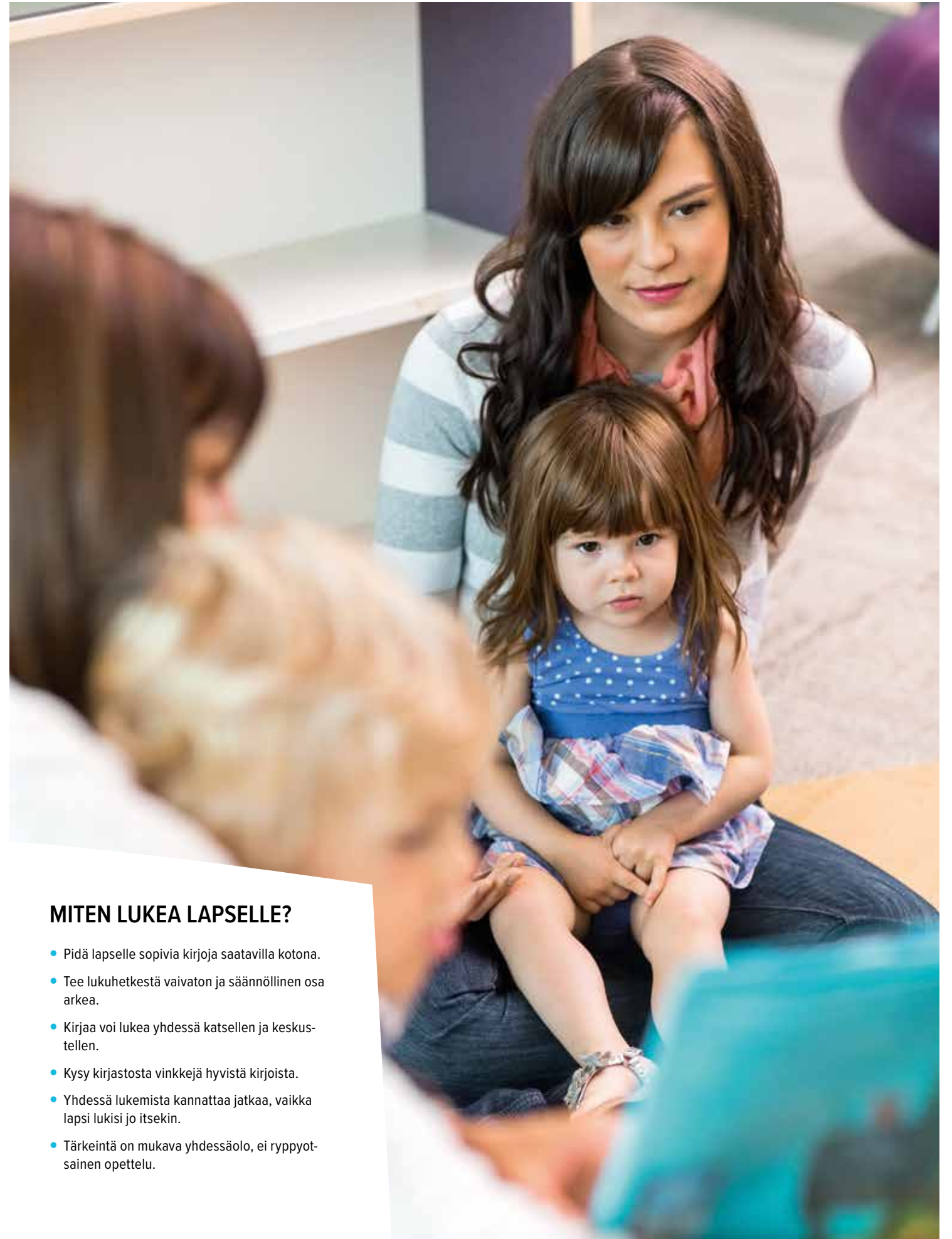
Yleensä lapselle lukeminen vähenee, kun tämä menee kouluun. Tutkimuksen perusteella varhain aloitettu ja pitkään jatkuva yhdessä lukeminen näyttää kuitenkin tukevan luetun ymmärtämisen kehitystä.

LUKEMISEN PULMAT OVAT YLEISIÄ

Jos lukemisessa tai kirjoittamisessa ilmenee haasteita, ne huomataan yleensä kodin sijaan koulussa. Suomalaisissa kouluissa lukitaitoja arvioidaan säännöllisesti, kertoo Niilo Mäki Instituutin LUKINO-hankkeen vastaava tutkija **Riikka Heikkilä**.

Lukivaikeudet ovat melko yleisiä. Niitä esiintyy noin 5–10 prosentilla väestöstä. Suomessa tätäkin isompi osuus lapsista saa kouluaikanaan tukea lukitaitojen oppimiseen. Varhaisia merkkejä hankaluuksista voivat olla lapsen vaikeudet erottaa äännteitä toisistaan tai palauttaa nopeasti mieleen tuttuja sanoja.

– Koulussa haasteet tulevat näkyviin, kun lukeminen ei lähde etenemään kuten muilla. Kotitehtävistä tulee koko perheen harastus, Heikkilä kuvailee.

MITEN LUKEA LAPSELLE?

- Pidä lapselle sopivia kirjoja saatavilla kotona.
- Tee lukuhetkestä vaivaton ja säännöllinen osa arkea.
- Kirjaa voi lukea yhdessä katsellen ja keskustellen.
- Kysy kirjastosta vinkkejä hyvistä kirjoista.
- Yhdessä lukemista kannattaa jatkaa, vaikka lapsi lukisi jo itsekin.
- Tärkeintä on mukava yhdessäolo, ei ryppyöt-sainen opettelu.

Myöhemmin lukivaikeudet heijastuvat myös muiden aineiden opiskeluun ja oppimiseen. Pidemmän päälle lapselle voi kertyä psyykkistä kuormaa ja kokemuksia huonommuudesta. Tämä vaikuttaa opiskelumotivaatioon yleisesti.

– Mahdollisimman varhainen havaitseminen ja aikainen tuki ovat näiden pulmien kohdalla olennaisia, Heikkilä sanoo.

Lukivaikeudet ovat yleensä sitkeää laa-
tua, mutta oikeanlainen tuki ja ahkera harjoittelu auttavat. Tutkimusten mukaan ne, joilla lukivaikeus on lieventynyt, kokevat saaneensa tukea useilta eri ihmisiltä. Siksi koulun ja kodin yhteistyö on tärkeää.

KIVA LUKU HETKI JÄÄ MIELEEN

Uusi tieto saa tutkijat kannustamaan perheitä entistä varmemmin yhdessä lukemiseen.

– Nyt tiedämme, että lukemisen opettelu kotona ei ole kirjainten tankkaamista vaan myös lapselle lukemista. Jos jostakin pitää luopua, älkää luopuko yhdessä lukemisesta, Torppa sanoo.

Kun lapsen kanssa ollaan yhdessä, se tuntuu hyvältä ja asiat jäävät paremmin mieleen. Tärkeintä ei olekaan luettu sivumäärä vaan kiva yhteinen tekeminen.

Tähän tähtää osin myös lukivaikeuksien kuntoutus, joka voi sisältää ideoita sopivista kirjoista, vinkkejä yhdessä lukemiseen tai palkintoja lukemisesta. Tavoitteena on saada lukeminen osaksi lapsen arkea.

– Sitä kannattaa lukea, mikä lasta kiinnostaa. Oli se sitten sarjakuvia tai Kapteeni Kalsaria, summaa Heikkilä.

Koska kirjojen kieli on yleensä rikkaampaa kuin puhekieli, sanavarasto laajenee lukien. Samalla voi jutella ja lapsi saa kysyä sanoja tai asioita, joita ei ymmärrä.

– Kirjaa ei ole tarkoitus vain paukuttaa menemään oppimisen takia, korostaa Torppa.

Vanhemman rooli voisikin opettamisen sijaan olla lukemisen pariin innostamista. Vaikka lukutaito on tärkeää ja lukemisen haasteisiin on hyvä kiinnittää huomiota, yhdessä lukemisesta ei ole tarkoitus tehdä raskasta, tavoitteellista projektia. Se voi olla kymmenen mukavaa minuuttia päivässä.

Joissakin kouluissa yhdessä lukemisen avuksi on otettu vapaaehtoiset lukumummit ja -vaarit, on lukukoiria ja -tunteja. Mitä enemmän yhteistä tekemistä lukemisen ympärillä on, sitä suuremmat ovat hyödyt lukutaidon kehittymiselle.

KRIITTINEN LUKUTAITO ALKAA UTELIAISUUDESTA

Nuori lemmikinomistaja näkee netissä jutun, jonka mukaan koiran hampaita voi suojata ksytilolilla. Asia tulee puheeksi ilta-palalla ja tiedon lähdettä aletaan tutkia yhdessä. Teksti osoittautuu epäluotettavaksi. Ksytiloli onkin koiralle vaarallista. Tilanne kehittää lapsen kriittistä lukutaitoa, jota tarvitaan nykyisin kaikkialla.

– Jos emme osaa tunnistaa vääriä ja valheellista tietoa, meitä voidaan johtaa harhaan tärkeissäkin asioissa, sanoo professori Minna Torppa Jyväskylän yliopistosta.

Kriittinen lukutaito on vaativa taito. Se on kykyä löytää luotettavan tiedon lähteille sekä arvioida ja tulkita erilaisia sisällöitä. Tätä olisi hyvä harjoitella erilaisissa ympäristöissä: koulussa, kotona, netissä - kaikkialla.

– Tutkimusten mukaan lasten ja nuorten kriittisen lukemisen taidot vaihtelevat paljon, sanoo akatemiatutkija **Carita Kiili** Tampereen yliopistosta.

Koulun rooli on ratkaiseva, jotta kaikki saavat riittävät valmiudet. Kiili on tutkinut erityisesti nettilukutaitoa peruskoulussa ja toisella asteella. Erot yksilöiden välillä ovat suuria luokka-asteesta riippumatta.

Vaikeinta näyttää olevan kyseenalaistamisen taito. Kriittiseen lukutaitoon liittyy kyky varmistaa luotettavat lähteet mutta myös kyseenalaistaa epäluotettavat. Lisäksi pitää pystyä perustelevaan, miksi johonkin tietoon voi tai ei voi luottaa.

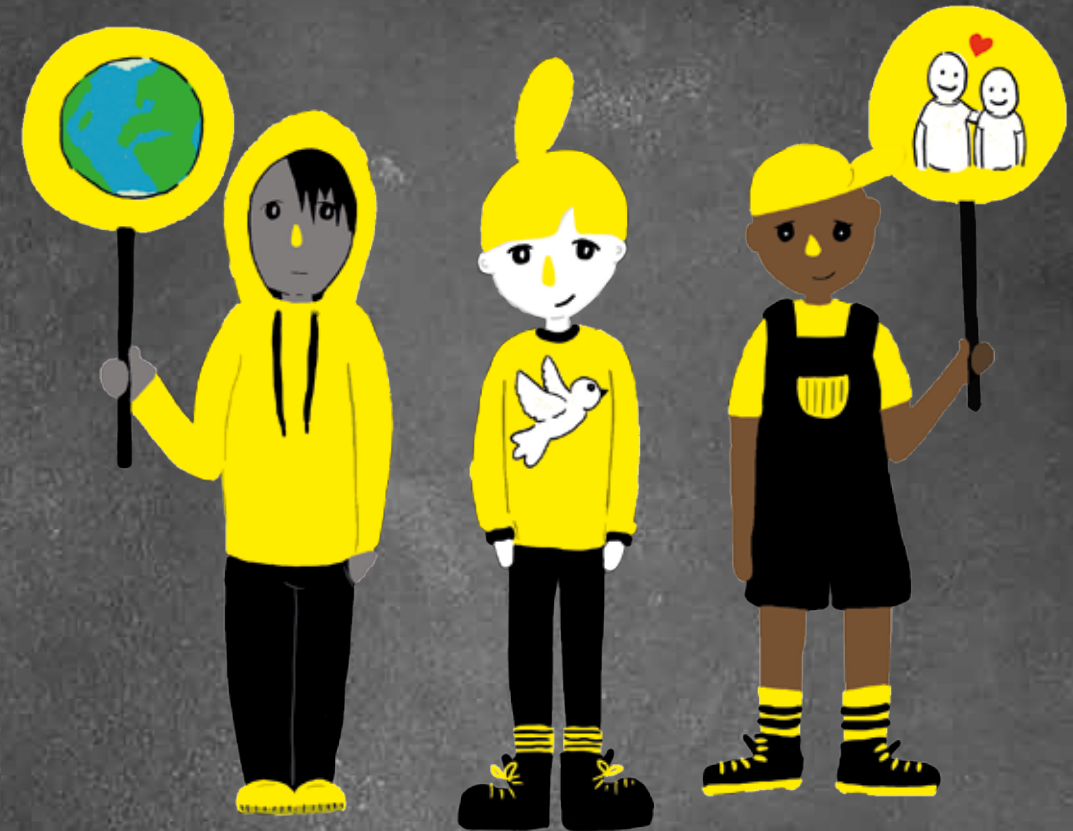
Pohja tekstin kriittiselle arvioimiselle alkaa rakentua jo varhain ja sitä voi tukea kotona. Hyvä peruslukutaito ja luetun ymmärtäminen ovat keskeisiä edellytyksiä, mutta eivät yksin riitä. Tutkijan mukaan kriittinen lukutaito kehittyy uteliaisuuden kautta.

– Arkisia havaintoja voi lähteä pohtimaan yhdessä: mistähän tieto nettiin on tullut, kuka sen on kirjoittanut ja mitä muuta asiasta sanotaan, Kiili havainnollistaa.

Kotona kannattaa keskustella avoimesti ja kuunnella, millaiset aiheet kiinnostavat lasta. Niiden tutkiminen ja onnistumisen kokemukset tukevat uuden taidon oppimisessa. Myös vanhempien esimerkistä on hyötyä.

Lisätietoa kriittisestä lukutaidosta
► educritical.fi

TULE MUKAAN LAPSEN OIKEUKSIEN VIIKOLLE!

Lapsen oikeuksien viikkoa vietetään 14.–20.11.2022 teemalla lapsen oikeus turvallisuuteen.

Lapsen oikeuksien viikko on toiminnallinen teemaviikko, jonka tavoitteena on edistää YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen tunnettuutta.

Kutsumme tänä vuonna aikuiset ja lapset yhdessä pohtimaan turvallisuutta sekä miten sitä voitaisiin vahvistaa.

Ilmoita koulusi, varhaiskasvatusyksikkösi tai tapahtumasi mukaan verkossa!

[WWW.LAPSENOIKEUSVIIKKO.FI](https://www.lapsenoikeusviikko.fi)

#MUNTURVALLISUUS
#SUNTURVALLISUUS

@LAPSENOIKEUDET

@LAPSENOIKEUDET

1 Sami Halme on työskennellyt Kaakkois-Suomen piirissä kohta kaksi vuotta. Työmatkat Kuusankosken ja Kouvolan välillä taittavat usein pyörällä. Liikunnallinen koordinaattori tekee yhteistyötä muua muassa urheiluseurojen kanssa kiusaamisen ja häirinnän vähentämiseksi lasten urheiluharrastuksissa.

Turvallisen ryhmän vauhdittaja

Tukioppilaiden koulutusta ja urheiluseurayhteistyötä. Nuorten asioiden lisäksi MLL:n Kaakkois-Suomen piirin nuorisotoiminnan koordinaattorin **Sami Halmeen** hyppysissä on isätoiminta. Kurkistimme Samin työpäivään ja vapaa-aikaan.

TEKSTI **SAMI HALME** KUVAT **SAMI MALMBERG**/
Mainostoimisto Same-eYes

KLO 5.30 YLÖS JA ULOS

Se tunne, kun epämääräinen ääni sekoittuu unee-si... Maanantaiaamuna herätyskellon ääni ärsyttää, mutta se soi tarkoituksella aikaisin. Kahvi tippumaan ja termosmukiin, vaatteet päälle ja frisbeereppu matkaan. En vielä 10 vuotta sitten pitänyt aikaisista herätyksistä, mutta nyt olen löytänyt rauhallisten varhaisten aamujen hienouden. Koska kalenteri on täynnä iltaan asti, kiekkojen heittely Kouvolan Käyrälammen frisbeegolfradalla käynnistää päivän mainiosti.

KLO 8.30 TUKIOPPILAITA KOULUTTAMAAN

Ensimmäisenä työpäivän ohjelmassa on Kuusankosken Naukion koulun tukioppilaiden peruskoulutus. Tukarien peruskoulutukset painottuvat kevääseen, kun uudet, syksyllä aloittavat tukioppilaat valitaan. Tukioppilastoiminnan 50-vuotisjuhlavuotena tapah-tumaa ja koulutuksia on tavallista enemmän, saamme piirille uusia kouluttajakin. Ja hyvä näin, sillä tukioppilastoiminnalla vahvistetaan koulujen yhteis-henkeä ja yhteisöllisyyttä. Toiminta tukee hyvin kou-lurauhavuoden Kaikille kaveriksi -teemaa.

Naukion koulun tukioppilailla on hyvä meininki,

2

3

4

on aktiiviset tukioppilasohjaajat sekä tukena nuoriso-ohjaaja, joten odotan innolla päivää. Uusien tukareiden lisäksi mukana ovat vanhemmat tukioppilaat, mikä on hyvä asia koko porukan ryhmäytymiselle.

Piiritoimistolta haen oppilaille askartelumateriaalia, työvihkoja ja opettajalle oppaita. Olemme saaneet koulutukseen hyvän tilan Kymin ruukilta Patoklubin vintiltä. Tässä on auttanut paikan yrittäjä, jonka kanssa jaoimme aikanaan yhteistä työhistoriaa peruskoulussa 13 vuotta.

Koulutusaamupäivä starttaa aktivointi- ja tutustumisharjoituksilla. Ryhmäytymistehtävissä tuomme itsestämme esiin toisille uusia asioita ja pohdimme sekä meitä yhdistäviä että toisistamme erottavia asioita. Puhumme itsetunnosta ja harjoittelemme esiintymistä.

Lounaan jälkeen jatkamme keskustelua, harjoituksia ja tehtävien läpikäyntiä. Tavoite on, että koulutuksen päätyttyä oppilailla on hyvä fiilis ja varmuus aloittaa tukioppilaan ura tai jatkaa sitä. Tukarit ovat heti kouluvuoden käynnistyessä vastaan-

ottamassa uusia 7.-luokkalaisia ja auttavat luokkien ryhmäyttämisessä.

Päivän päätteeksi sovimme kiusaamisen ehkäisemistä ja tunne- ja vuorovaikutustaitoja kokevista jatkokoulutuksista.

KLO 15.30 TAKAISIN TOIMISTOLLA

Koulutuksen jälkeen aivot on resetoitava hetkeksi, joten vien auton kotiin. Kevytä sadevaatetta päälle, työkamat reppuun ja pyörän selkään. Poljen rauhassa piiritoimistolle, jonka jälkeen olen taas täynnä virtaa ja ajatukset kulkevat.

Keitän kahvit. Samalla käymme piirin toiminnanjohtajan **Christa Carpelanin** sekä lähiesihenkilöni järjestöpäällikkö **Maiju Vesan** kanssa läpi tulevaa viikkoa, ideoimme syksyn koulutuksia ja toimintoja ja keräämme viikonlopun tapahtumia. Nautin suunnattomasti työpäivän keskellä käydystä kevyemmistä ajatustenvaihtoista ja älyvapaista ideoinneista. Onneksi voi taas tavata työkavereita toimistolla. Lyhyen ajatushautomon jälkeen vastaan sähköposteihin ja valmistaudun seuraavaan tehtävään.

5

2 Naukion koulun tukioppilaiden koulutuksessa keskustellaan ja ideoidaan yhdessä hyviä toimintatapoja.

3 Oppilaat perehdytetään tukioppilastoimintaan askartelemalla ja ideoimalla tukioppilastoiminnan puu, jonka avulla hahmotetaan tukaritoiminnan kokonaisuus.

6

4 Loppupäivästä on isien tapaaminen Zoomissa. Sami vastaa isien vertaisryhmätoiminnasta piirin alueella.

5 Varhainen frisbeegolf-kierrös herättelee ja antaa energiaa työpäivään. Työpäivien pituudet vaihtelevat, tänään on pitkä päivä.

6 Luova kahvihetki toimistolla järjestöpäällikkö Maiju Vesan (kesk.) ja toiminnanjohtaja Christa Carpelanin kanssa. – Hyvässä työyhteisössä on tärkeää muistaa nauru ja ilo.

KLO 17.00 ISIEN RYHMÄTAPAAMINEN

Avaan Zoom-yhteyden työhuoneessani ja toivotan isät tervetulleeksi vanhemmuuden ABC-ryhmän viimeiseen tapaamiseen. Neljänteen tapaamiskertaan mennessä olemme onnistuneet luomaan ryhmäämme hyvän ja avoimen ilmapiirin, keskustelua on paljon. Nauramme ja tarinoimme.

Johdan ryhmän keskustelua, nostan esiin tutkimustietoa ja tarjoan työkaluja paremman lapsi-vanhempi-suhteen rakentamiseksi ja arjen helpottamiseksi. Isät saavat muista izeistä vertaistukea ja pääsevät purkamaan ajatuksiaan ja huoliaan illan teemasta. Arvostan sitä, kun miehet puhuvat tunteista, lapsista ja perhearjasta.

Puhumme yleensäkin liian vähän tunteista ja keskitymme liian vähän empatiaan, joten jos tätä kautta voimme edes hiukan lisätä puhetta yhteiskunnassamme ja antaa esimerkin avoimen tunnepuheen tärkeystä, olemme onnistuneet.

Ryhmän jälkeen vastaan kotkalaisen jalapalloseuran FC KTP:n sähköpostiin liittyen yhteiseen kiusaamisen vastaiseen kou-

luvierailuumme. Yhteistyömme urheiluseurojen kanssa turvallisten harjoitusryhmien luomiseksi on hyvässä vauhdissa.

Katson myös tulevan Ukraina-vanhempainillan materiaalin läpi. MLL on aina reagoinut yhteiskunnan muutoksiin nopeasti ja nyt on tärkeää informoida kotia ja koulua siitä, kuinka lapsille ja nuorille puhutaan sodasta ja kuinka me aikuiset voimme esimerkillämme luoda tulevaisuudenuskoa.

KLO 20.00 KOTONA

Valoisassa kevätillassa poljen kotiin, tällä kertaa musiikkia kuunnellen. Yleensä pyrin olemaan pyörän päällä hetkessä läsnä ilman ylimääräisiä ärsykeitä. Ilokseni vaimoni on tehnyt iltapalan. Syömme yhdessä ja katsomme televisio ja vertailemme päivän tapahtumia. Luen vielä sängyssä **Maja Lundén** Ilmastokvartetin kolmatta osaa. Ennen nukahtamista muistan kirjata puhelimen muistioon päivällä mieleeni tulleet sanoitusideat bändimme uuteen kappaleeseen. Ne täytyy katsoa huomenna tarkemmin läpi.

Lapsistrategiaa toimeenpannaan lasten arjessa

Yksi tärkeimmistä tehtävistä on perehdyttää päättäjät ja viranomaiset YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen sisältöön. Myös lapset tarvitsevat tietoa oikeuksistaan suomalaisessa yhteiskunnassa.

TEKSTI **TIINA KIRKAS** KUVITUS **ANTTI YRJÖLÄ**

Kansallinen lapsistrategia valmistui helmikuussa 2021 parlamentaarisenä yhteistyönä, johon osallistuivat eduskuntapuolueiden lisäksi lukuisat asiantuntijatahot. Strategian lähtökohtana on YK:n lapsen oikeuksien sopimus, johon Suomi on sitoutunut vuodesta 1991 lähtien.

Strategia tarvitaan, koska lapsen oikeuksien sopimuksen toimeenpanoa ei ole tähän asti ohjeistettu riittävän johdonmukaisesti, mistä sopimusta valvova kansainvälinen komitea on Suomea useasti moittinut.

Lisäksi Suomessa on havaittu, etteivät lapsen oikeudet toteudu toivotusti kaikissa lapsiryhmissä, kuten kodin ulkopuolelle sijoitetuilla tai muuten haavoittuvassa asemassa olevilla lapsilla sekä kieli- ja kulttuurivähemmistöjen lapsilla. Oikeudet myös toteutuvat vaihtelevasti eri puolilla Suomea.

– Pointtina on tuoda Suomen lapsi- ja perhepolitiikkaan pitkäjänteisyyttä ja ennustettavuutta, sanoo kansallisen lapsistrategian pääsihteeri **Johanna Laisaari** valtioneuvoston kansliasta.

TIETOA JA OSAAMISTA PÄÄTTÄJILLE

Lapsistrategia korostaa syrjinnän ja eriarvoisuuden torjuntaa, haavoittuvassa asemassa olevien lasten oikeuksien turvaa-

mista sekä lasten suojelua väkivallalta. Se korostaa lasten osallisuutta ja oikeutta tulla kuulluksi itseään koskevassa päätöksenteossa ja toiminnassa. Linjaukset koskevat useita lasten ja perheiden elämän osa-alueita, kuten sosiaali- ja terveyspalveluita, varhaiskasvatusta, koulutusta ja vapaa-aikaa sekä toimeentuloa ja työelämää.

Strategian yleislinjaukset sitovat myös tulevia hallituksia, mutta jokainen hallitus laatii oman toimeenpanosuunnitelmansa. **Sanna Marinin** (sd.) hallitus julkaisi viime syksynä 30 kohdan suunnitelmansa, jota sillä on aikaa toteuttaa ensi kevään eduskuntavaaleihin asti.

Johanna Laisaari pitää ensimmäisen toimeenpanosuunnitelman yhtenä tärkeimpänä antina lapsen oikeuksiin liittyvää koulutusta. Lapsen oikeuksien komitea kehottaakin Suomea jakamaan tietoa aiheesta poliittisille päättäjille, asiantuntijoille ja eri alojen ammattilaisille.

– On tarjottava tietoa ja osaamista sinne, missä tehdään lapsia koskevia päätöksiä ja työskennellään lasten kanssa.

Käytännössä kyse on koulutustilaisuuksista ja ohjeistuksista, jotka päivitettyinä pätevät myös tulevilla hallituskausilla.

Laisaari korostaa tietoon perustuvaa suunnittelua ja päätöksentekoa. Suomessa onkin jo runsaasti lapsia ja nuoria koske-

”*Niin aikuisten kuin lasten ja nuortenkin maailmassa tiettyjen ryhmien ääni kuuluu paremmin kuin toisten. Tavoite on, että kaikkien lasten mielipiteet kuuluvat.*

vaa tutkimustietoa, mutta se on hajallaan eri paikoissa.

– Suunnittelemme Tilastokeskuksen kanssa tietoportaalaa, josta voi hankkia ajankohtaista tietoa, kun tehdään suuria politiikkalinjauksia tai uudistetaan lainsäädäntöä.

Omana hankkeenaan kootaan tietoa romani- ja saamelaislasten hyvinvoinnin ja oikeuksien toteutumisesta Suomessa. Lapsiuhritutkimuksessa kerätään puolestaan tietoa lasten ja nuorten kokemasta väkivallasta.

– Tätä tietoa voivat hyödyntää tutkijat ja ammattilaiset, jotka työskentelevät lasten ja nuorten väkivallan ja rikollisuuden parissa, Laisaari sanoo.

LASTEN ÄÄNI KUULUVIIN

Toimeenpanosuunnitelmassa lasten ja nuorten osallisuutta päätöksenteossa lisätään muun muassa kampanjalla, jossa heitä pyydetään ideoimaan toimia omien oikeuksiensa edistämiseksi. Digiraadit puolestaan vahvistavat eritaustaisten ja -ikäisten lasten ja nuorten osallistumista yhteiskunnalliseen toimintaan.

– Niin aikuisten kuin lasten ja nuortenkin maailmassa tiettyjen ryhmien ääni kuuluu paremmin kuin toisten. Tavoite kuitenkin on, että kaikkien lasten ääni ja mielipiteet kuuluvat, Johanna Laisaari sanoo.

Lasten ja nuorten näkemyksiä voidaan tiedustella yhdeltä lapselta tai lapsiryhmältä tai laajasti esimerkiksi verkkokyselyillä. Tässä työssä lapsijärjestöillä on paljon annettavaa, Laisaari mainitsee.

Lasten arkisen kokemusmaailman huomioiminen suunnittelutyössä ja päätöksenteossa liittyy likeisesti lapsivaikutusten arviointiin, jota strategiassa pyritään nyt lapsibudjetoinnin ohella vauhdittamaan. Tekeillä on koulutuskokonaisuuksia ja käsikirjoja lainsäätäjille ja viranomaisille eri hallinnon tasoilla.

Laisaari muistuttaa, että Suomessa usein ajatellaan, että vain suoraan lasta koskevan päätöksen vaikutukset tulee arvioida. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi pohdinnat yksittäisen lapsen tuen tarpeesta tai huostaanotosta.

Silti hänen mielestään myös välillisesti lapsiin vaikuttavat päätökset tulisi arvioida lasten kannalta. Tällaiset tulevaisuussuuntauneet linjaukset ja päätökset voivat liittyä energiaratkaisuihin, ilmastotoimiin tai luontokadon pysäyttämiseen.

– Esimerkiksi kaupunkisuunnittelu vaikuttaa mitä suuremmassa määrin lasten arkeen. Silti lapset voivat osallistua korkeintaan asuinalueensa leikkipuistojen ja koulupihojen suunnitteluun, Laisaari huomauttaa.

KYSY POLIITIKOLTA LAPSISTA!

Lapsistrategian toimeenpanosuunnitelma lupaa erilaisia selvityksiä, koulutuksia ja ohjeistusta. Käytännön toimia peräpäälle Johanna Laisaari vastaa, että strategian toimeenpano on kaikkien asia. Se koskee yhtä lailla hyvinvointialueen päättäjää, kunnan virkamiestä, koulun rehtoria kuin varhaiskasvatuksen opettajaa.

– Strategiaa toimeenpannaan siellä, missä lapsia kohdataan. Se tulee eläväksi vain lasten elämässä.

Laisaari kertoo, että esimerkiksi kirkko on hyödyntänyt strategian linjauksia omassa lapsi- ja nuorisotyön toimeenpanosuunnitelmassaan. Samalla tavalla eri organisaatiot, järjestöt ja yritykset voivat nivoa linjauksia omaan toimintaansa.

Vastaavasti lasten, nuorten ja perheiden asioista on keskusteltava julkisuudessa etenkin ensi kevään eduskuntavaalien alla. Laisaari huomauttaa, että poliitikot heräävät aiheeseen, jos sitä heiltä kysytään vaalikoneissa ja -tenteissä.

– Miten lapsistrategiaa edistetään tulevalle vaalikaudella? Miten syntyvyys saadaan nousemaan ja lapsiperheköyhyys taistuttamaan?

Laisaari korostaa, ettei lapsista tule puhua vain tulevaisuuden aikuisina, sillä lapsuus on itseisarvo – tässä ja nyt.

– Tietenkin myös yhteiskunta hyötyy, kun lapsen oikeudet toteutuvat eli jokainen lapsi kasvaa turvallisessa ja väkivallattomassa ympäristössä, hänen aineelliset ja yksilölliset tarpeensa toteutuvat ja hän voi kasvaa parhaaseen mahdolliseen potentiaaliinsa. →

Toivottu ja odotettu päätös

Hallituksen budjettiriihessä elo-syyskuun taitteessa tehtiin toivottu ja odotettu päätös, jolla turvataan kansallisen lapsistrategian jatkuvuus. Hallitus päätti perustaa pysyvän lapsistrategiayksikön edistämään lapsi- ja perhemyönteistä, lapsen oikeuksia kunnioittavaa yhteiskuntaa sekä koordinoimaan lapsistrategian linjausten toimeenpanoa.

Lapsen oikeuksiin perustuva lapsistrategia valmistehtiin parlamentaarisessa komiteassa ja kaikki eduskuntapuolueet ovat siihen sitoutuneet. On kuitenkin muistettava, että mikään strategia ei toteudu itsestään, vaan edellyttää aktiivista toimeenpanoa ja resursointia.

Ensimmäisen kansallisen lapsistrategian saaminen Suomeen ja sen toimeenpano on hyvä esimerkki pitkäjänteisestä ja onnistuneesta yhteisestä työstä, jossa on ollut mukana lukuisia tahoja. Lapsistrategiatyö on yhdistänyt eri toimijoita ja lisännyt yhteistyötä. Olen ollut työssä mukana sen alusta lähtien niin lapsistrategia-aloitteen tekemisessä, strategian valmistelussa ja nyt toteutuksessa ja seurannassa. Tämä on ollut hieno ja opettavainen polku.

Voidaan jo nyt sanoa, että lapsistrategiatyö on vahvistanut lapsen oikeuksiin perustuvaa ajattelutapaa, lapsivaikutusten arviointia, lapsibudjetointia ja lasten ja nuorten kuulemistä. Työssä on tuotettu koulutuksia ja oppaita valtionhallinnon, kuntien ja hyvinvointialueiden käyttöön sekä tuotettu tietoa erityisesti haavoittu-

vassa asemassa olevien lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Lapsistrategiatyössä on koottu tietoa koronakriisin vaikutuksista lapsiin, nuoriin ja perheisiin sekä tehty toimenpide-ehdotuksia kriisin kielteisten vaikutusten torjumiseksi. Näillä ehdotuksilla on ollut tärkeä rooli valtionvallan toimista päätettäessä. Lapsen oikeuksia on tehty tunnetuksi niin lapsille ja nuorille kuin aikuisillekin. Tietoisuus lapsen oikeuksista on olennainen edellytys niiden toteutumiselle.

Hallituskaudet ylittävät kansalliset strategiat ovat tärkeitä välineitä päätöksenteon pitkäjänteisyyden ja vaikuttavuuden

parantamisessa. Kuluvalla hallituskaudella laadittiin sekä ensimmäinen lapsistrategia että sen toimeenpanosuunnitelma. Tiukasta aikataulusta huolimatta toimeenpano on edennyt rivakasti. Tätä edistää toimenpiteiden vastuutahojen ja rahoituksen selkeä määrittely.

Seuraavalla hallituskaudella lapsistrategian toimeenpanolle on enemmän aikaa, kun itse strategia on jo valmiina. Rahoitusta toimenpiteille on todennäköisesti kuluva hallituskaudesta vähemmän, joten toimenpiteiden määrä on todennäköisesti selvästi pienempi kuin nyt. Toimien poikkihallinnollisuus korostuukin yhä vahvemmin, mikä toteutumiselle lapsistrategia luo oivallisen yhteisen foorumin.

Lasten ja nuorten hyvinvointitieto ja lapsilta ja nuorilta itseltään kerätty tieto sekä tiedon nykyistä parempi hyödyntäminen päätöksenteossa ovat nousseet lapsistrategian toimeenpanossa tärkeiksi teemoiksi, joita tulee jatkaa tulevallakin hallituskaudella. Johdonmukainen lapsen oikeuksiin perustuva lähestymistapa, lapsivaikutusten arvioinnin ja lapsibudjetoinnin kehittäminen, lasten ja nuorten kuulemisen vahvistaminen sekä yhdenvertaisuuden edistäminen ovat tässä keskeisiä välineitä tulevaisuudessakin.

Lasten asialla,
Esa Iivonen

johtava asiantuntija, lapsi- ja perhepolitiikka
ja lasten oikeudet

KAVERUUSKIN VAATII HARJOITTELUA

Nyt koulujen alettua hyvät kaveritaidot ovat erityisen ajankohtaisia. Jotta parven pienimmät oppivat arvostamaan omaa ja muiden omanlaisuutta, tarvitaan meidän aikuisten tukea.

Arla on mukana Mannerheimin Lastensuojeluliiton tärkeässä kaveritaitojen kehitystyössä. Jokainen myyty Arla Luonto+-kippo tukee lasten hyvinvointia. Kukin olkoon luonnollisesti makea itsensä!

arla.fi/luontopluskampanja
mll.fi/kaveritaitoja

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

Nettiystävyyys on nuorelle aitoa

Nuorille nettiystävyyys on yhtä merkityksellistä kuin elävän elämän ihmissuhteet. Nuoret itse toivovat avointa keskustelua netistä.

TEKSTI MAARIT PIIPPO KUVA ANTTI RANKI

”Jos nettiystävää haluaa tavata, kannattaa ottaa aikuinen mukaan, ei ikinä mennä yksin.

Netti on iso osa nykynuorten maailmaa. Lähes 90 prosenttia 18–22-vuotiaista käyttää nettiä yli 20 tuntia viikossa, kertoo Ebrandin koko Suomen kattava tuore Some ja nuoret -katsaus.

MLL on selvittänyt, mitä nuoret tekevät uppoutuessaan someen ja nettiin. Tutustuminen, mielekkäät keskustelut, helppo tavoitettavuus ja toisten reagointi omiin nettipostauksiin olivat tärkeitä kyselyyn vastanneille ala- ja yläkoululaisille. Nuoret hoitavat usein netin kautta kaverisuheteita.

– Nuoret hengailevat kavereiden kanssa netissä. Kuulumisten vaihtaminen ja yhteisten kiinnostusten jakaminen on heille tärkeintä. Siksi nettituttavuus on nuorille yhtä aitoa kuin missä tahansa solmittu ystävyys, kertoo MLL:n Nuorten netin asiantuntija **Hanna Iso-Metsälä**.

SAMANHENKISTÄ SEURAA VAI VÄÄRENNETTYJÄ PROFIILEJA?

Nuoret ystäväystyivät monilla eri nettialustoilla. Suosituimpia ovat pikaviestintäsovellus Discord, kuvien ja videoiden jakopalvelut Snapchat ja Instagram sekä videoalusta Tiktok. Lisäksi nuoret tutustuvat YouTuben, Spotifyn, Whatsappin kautta, samoin kuin peliyhteisöissä sekä fani- ja harrastuspalstoilla. Netissä voi löytää samanhenkistä seuraa kotipaikan sijainnista riippumatta.

Nettikaveruudessa on myös haasteensa. Palveluissa liikkuu myös väärennetyillä profiileilla esiintyviä, joiden tarkoituksena on vahingoittaa tai hyötyä toisesta. Myös kiusatuksi joutuminen on yleistä netissä.

MLL:n Nuoret ja nettikiusaaminen -kyselyssä noin puolet 12–17-vuotiaista kertoi joutuneensa kiusatuksi netissä ja yli 80 prosenttia kertoi nähneensä nettikiusaamista jossain muodossa. Kiusaaminen ilmenee ilkeinä kommentteina ja väärinä huhuina tai toisten kuvien levittämisenä

ilman lupaa. Netissä tapahtuu myös uhkailua, painostamista ja kiristämistä sekä ryhmän ulkopuolelle jättämistä.

Erityisen ikäviä ovat ei-toivotut seksuaaliset yhteydennotot, kuten alastonkuvien pyytäminen. Omien rajojen tunnistaminen ja kunnioittaminen on nuorelle tärkeä taito. Vanhempien kannattaa tarkkailla, miten netissä olo vaikuttaa lapseen. Jos netistä tulee kurja fiilis, asiasta on syytä keskustella.

– Luottamuksellinen suhde nuoreen, hänen kiinnostuksen kohteidensa arvostaminen ja hyvistä käyttökokemuksista keskustelu luovat turvaa ottaa puheeksi myös haastavia kokemuksia, Iso-Metsälä muistuttaa.

Nettipalveluiden toimintalogiikkaan kuuluu usein koukuttavuus. Esimerkiksi Snapchatissa on streak-ominaisuus, joka palkitsee siitä, kuinka pitkiä viestiketjuja saadaan aikaan. Nuori voi kokea painetta olla katkaisematta viestintää, ettei aiheuttaisi pahaa mieltä kavereille. Painetta tuo myös niin kutsuttu ”frear of missing out” -ilmiö, jossa nuori pelkää jäävänsä pois jostain tärkeästä, ellei ole koko ajan somessa.

– Nuorelle on merkityksellistä viettää aikaa kavereiden kanssa niin virtuaalisesti kuin livemaailmassa. Tukeakseen nuorta vanhemman ei tarvitse olla digivelho, vaan positiivinen kiinnostus ja arvostus riittävät, Iso-Metsälä sanoo.

Tietoa ja vinkkejä siitä, mitä vanhemman olisi hyvä huomioida lasten ja nuorten media-arjessa, kerrotaan MLL:n Vanhempainnetissä.

Nuortennetissä nuorille puhutaan muun muassa siitä, mitä kannattaa huomioida verkon ihmissuhteissa, miten toimia häirintätilanteessa ja miten voi varmistua etukäteen, että seura on okei.

- ▶ nuortennetti.fi/netti-ja-media/
- ▶ mll.fi/vanhempainnetti/tasapainoinen-media-arki

KYSYIMME NUORILTA

Miten lähiaikuisen kannattaisi puhua nettikavereista?

– Aikuisen tulisi kannustaa nuorta keskusteluun ja asioiden pohtimiseen kanssaan.

– Keskustelemalla avoimesti.

– Aikuisen tehtävä on varmistaa alaikäisen turvallisuus kerptomalla, miten nettikavereihin kannattaa suhtautua.

– Lapsi tarttee tuekseen aikuisen kriittisyyttä, sillä lapsen aivot eivät ole vielä niin kehittyneet, että hän ymmärtäisi asioiden vakavuuden.

– Ruudun takana voi valehdella, joten kannattaa heti lopettaa keskustelu ja estää henkilö, jos kokee jotain epämurkavaa tai väärää.

– Ei IKINÄ saa suostua jakamaan alastonkuvia tai muuta haavoittavaa aineistoa itseltään. Elä asuinpaikkaa, henkilötunnusta, pankkikortin tunnusta, mitä koulua käy yms.

– Hyvä tapa tietää, valehtelee-ko henkilö, on puhua puhelimessa tai videopuhelussa, jossa selviää, onko henkilö samanikäinen kuin mitä väittää.

– Nettiystävää kannattaa tavata julkisella paikalla.

Kyselyn toteuttivat Nuortennetin toimittajat.

Somemaailmaan solahtaneelle sopivaa

Somevapaaehtoinen **Saana Lehtinen** luo yhteishenkeä ja oppii samalla kuvienteon niksit.

TEKSTI ANU KYLVÉN KUVA MIKKO PÄÄKKÖNEN

Saana Lehtinen avaa läppärin. Nyt on hyvä hetki: lapset ovat keskityneinä touhuissaan ja omatkin päivän puuhat on suurelta osin hoidettu.

Tänä iltana Saana ehtii naputella postaukset MLL:n Liedon paikallisyhdistyksen Facebook-sivulle ja Instagramiin. On aika kiittää Lieto-viikon nuorten leffailtaan osallistuneita ja ilmoittaa tulevista puistotreffeistä.

MLL:n toiminnassa Saana on ollut mukana noin kahdeksan vuotta. Nyt hän kuuluu paikallisyhdistyksen hallitukseen ja on sen viestintävastaava ja somevapaaehtoinen.

– Vaikka itselläni ei enää ole perhekahvilaikäisiä lapsia, olen halunnut jatkaa työtä yhdistyksen hyväksi. Olen luonteeltani sellainen, etten osaa olla ilman yhdistystoimintaa. Opiskelijayhdistyksestä se aikoinaan lähti.

OMIEN MAHDOLLISUUKSIEN MUKAAN

Sosiaalisen median vapaaehtoisena Saana päivittää paikallisyhdistyksen verkkosivut, Facebookin ja Instagramin. Lisäksi hän tekee sisältöä pariin Facebookin alaryhmään kuten paikallisille puistotreffeille ja perhekahvilalle. Saana postailee ajankohtaisista asioista ja tapahtumista sekä innostaa ihmisiä osallistumaan. Visuaalista silmää tarvitaan mainoskuvien tekoon.

Somevapaaehtoisen hommaa voi tehdä omien mahdollisuuksien mukaan. Jos somekanavat ovat tuttuja ja tekstin tai grafi-

kan teko hallussa, aikaa ei välttämättä kulu paljon.

– Tässä on myös mahdollisuudet hifistelyyn, jos niin haluaa. Itse olen vähän perfektionisti. Kun ryhdyin tekemään mainosta, voi mennä pari tuntia. Hion lopputulosta ja hypin MLL:n oman materiaalipankin Gredin ja grafiikkasovellus Canvan välillä, Saana virnistää.

Viime vuoden Saana teki somea täysin yksin, mutta tänä vuonna mukaan on tullut pari muutakin vapaaehtoista. Samalla on laadittu viestinnän vuosikello.

– Tuntui helpottavalta, kun sai pohtia asioita yhdessä. Ja jos tulee hetki, että ei pysty ja ehdi, joku muu pystyy koppaamaan asian.

Porukalla on pohdittu muun muassa sitä, miten viestin saa parhaiten läpi. Esimerkiksi kilpailut on todettu toimiviksi: niihin reagoidaan. Kun yhdistys keväällä järjesti kirppiksen, somessa kommentoineiden kesken arvottiin pari ilmaista myyntipaikkaa – toinen Instagramissa, toinen Facebookissa. Postauksissa kysyttiin, mitä ihmiset tulisivat MLL:n kirppikselle myymään tai ostamaan. Se palveli myös yhdistystä, kun saatiin tietoa ihmisten toiveista.

KOHTI KESKUSTELEVAMPAA RYHMÄÄ

Olennaista on myös jälkimarkkinointi. Kun yhdistys on järjestänyt tapahtuman, Saana postaa tunnelmapaloja ja kertoo, mitä kaikkea kivaa on taas saatu aikaiseksi.

– Tällä hetkellä sometekeminen on pal-

jolti mainostamista, mutta näen siinä valtavien potentiaalien muuhunkin. Olemme miettineet, saisiko vuorovaikutteisempaa ja keskustelevampaa someryhmää aikaiseksi, mutta se vaatisi moderointia ja enemmän vapaaehtoisia.

Tämä vapaaehtoistyö sopii ihmiselle, joka on sisällä somemaailmassa. Ei tarvitse olla somevaikuttaja, vaan riittää, kun keskeiset kanavat ovat tuttuja.

– Itsekin vielä vähän totuttelen Insta-stoorien tekoon. Tämä on loistava paikka oppia uusia kikkoja somen käyttöön, Saana sanoo.

Oivallukseni

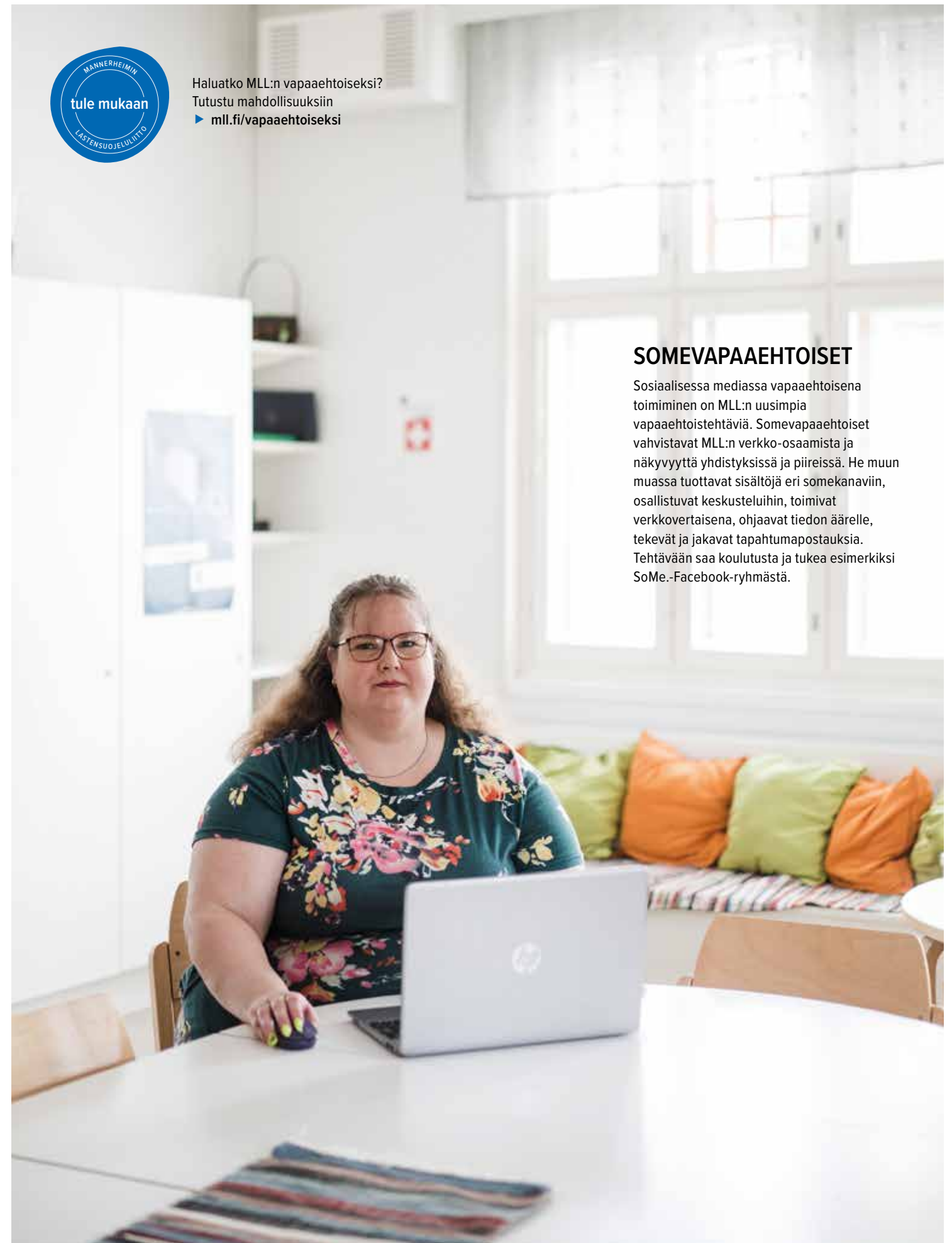
- Yksin ei pysty tekemään paljonkaan. Yhdessä tekemällä ideat jalostuvat.
- Vapaaehtoistyötä tehdäkseen ei aina ole pakko poistua kotoa. Somevapaaehtoinen tarvitsee vain tietokoneen tai puhelimen ja yhteydet. Sisältöjä voi tehdä vaikka lasten päiväunien aikana.
- Viestiä kannattaa viedä eri kanavissa eri tavoin, eli ihan identtistä julkaisua ei kannata tehdä Instaan ja Faceen. Kanavilla on omat luonteensa, ja sitä paitsi samat ihmiset usein seuraavat molempia.

Haluatko MLL:n vapaaehtoiseksi?
Tutustu mahdollisuuksiin
► mll.fi/vapaaehtoiseksi

SOMEVAPAAEHTOISET

Sosiaalisessa mediassa vapaaehtoisena toimiminen on MLL:n uusimpia vapaaehtoistehtäviä. Somevapaaehtoiset vahvistavat MLL:n verkko-osaamista ja näkyvyyttä yhdistyksissä ja piireissä. He muun muassa tuottavat sisältöjä eri somekanaviin, osallistuvat keskusteluihin, toimivat verkkovertaisena, ohjaavat tiedon äärelle, tekevät ja jakavat tapahtumapostauksia. Tehtävään saa koulutusta ja tukea esimerkiksi SoMe.-Facebook-ryhmästä.

Tukea nuoren vanhemmalle

MLL:n Vanhempainpuhelin ja chat on jokaisen vanhemman palvelu, johon voit ottaa yhteyttä anonyymisti ja maksutta missä tahansa asiassa. Älä jää yksin.

Soita: **0800 92277**
 Chattaa tai kirjoita: **mll.fi/vanhempainpuhelin**
 Käy: **mll.fi/nuorisoneuvola**

MEIDÄN MLL

Etuja, iloa ja järjestön kuulumisia.

Perheet retkellä maaseutu- ja kotieläinpuisto Elonkierrossa Jokioisilla.

Somerolla innostuttiin Ukraina-apuun

TEKSTI MAARIT PIIPPO KUVA HEIDI VIRTANEN

Somerolle saapui viime kevään aikana noin 250 ukrainalaista pakolaista, joille MLL:n paikallisyhdistys halusi tarjota tukea.

Vinkkejä auttamiseen saatiin MLL:n Varsinais-Suomen piirin Naapuri & naapuri -toiminnasta, joka antaa mallin sotaa paenneiden lapsiperheiden arkiapuun sekä paikkakuntaan ja ihmisiin tutustuttamiseen.

Verkkokoulutuksen jälkeen yhdistys kutsui pakolaisia tapaamiseen, jossa esiteltiin MLL:n toimintaa ja Someron palveluita. Samalla saatiin tietoa ukrainalaisten avun tarpeista.

Auttaminen käynnistyi välttämättömien tarvikkeiden keräämisellä. Monen somerolaisen kotoa löytyi ylimääräisiä huonekaluja, vaatteita, astioita tai elektroniikkaa, joille pakolaisilla oli tarvetta tilapäisessä majoituksessaan.

Sittemmin ukrainalaisille on järjestetty tutkimisretkiä alueeseen, luontokävelyjä ja grill-lausta. Toiminta on otettu hyvin vastaan. Edes

yhteisen kielen puuttuminen ei ole estänyt tustumista.

– Kommunikointiin on käytetty pantomiimia, viittomista ja kännykän käännöspalvelua. Olen oppinut, että kannattaa puhua rohkeasti vaikka heikommallakin englannilla, kertoo yhdistyksen puheenjohtaja **Heidi Virtanen**.

PIENESTÄKIN HUOMIOSTA HYVÄ MIELI

Kohtaamiset ukrainalaisten kanssa eivät ole jääneet vain auttamiseksi, vaan ovat syventyneet kaveruudeksi, jopa ystävyudeksi.

– Suuria uhrauksia ei tarvita, vaan toisten huomioon ottaminen ja pienikin apu voi auttaa, mistä tulee valtavan hyvä mieli.

Ukrainalaisilla kyläilykulttuuri on suomalaisia spontaanimpaa. Kun Heidi Virtanen loukkaantui kesämökillä, seuraavana päivänä hänen ovelle saapui ukrainalainen ystäväperhe itse tehtyjen leivonnaisten kanssa lohduttaen.

Nyt syksyllä yhdistys järjestää pakolaisille viikoittaisia tapaamisia. Ohjelmassa on yhteistä leivontaa, kokkausta, käsitöitä ja taideharrastuksia. Lisäksi paikallisen kosmetologi tarjoaa hemmotteluillan.

Somerolla on huomattu, että kannattaa olla kiinnostuneita pakolaisten omasta kulttuurista, jotta he eivät jää erilliseksi joukokseen.

– Koen, että sotaututisten seuraamisen sijasta on paljon antoisampaa auttaa ukrainalaisia konkreettisesti omalla paikkakunnalla ja innostaa mukaan toimintaamme, Heidi Virtanen sanoo.

Facebook: MLL:n Someron paikallisyhdistys (ryhmä)

Naapuri & naapuri -toiminta:
<https://bit.ly/Naapuri-VS>

Kuva: Samuli Miettinen

Kiitos,

että olet jäsen!

MLL:n jäsenyys on kannanotto lasten ja perheiden puolesta.

KOULUTUSTA

Järjestämme pitkin vuotta yhdistyksiä ja vapaaehtoisia tukevia verkkovalmennuksia ja koulutuksia. Tänä vuonna on ollut esimerkiksi taloushallinnon, vaikuttamistoiminnan sekä viestinnän koulutusta sekä Leikkipäivää sekä Ilolla eskarista ekalle -toimintaa koskevat valmennukset.

Ajankohtaiset tiedot ja mahdolliset muutokset löydät aina Vapaaehtoisnetin tapahtumakalenterista.

► vapaaehtoisnetti.mll.fi/tapahtumakalenteri

Some-vapaaehtoisten koulutuskokonaisuus
27.10. klo 17.30–19,
1.11. klo 18–19.30 ja
9.11. klo 18–19.30

Miten yhdistyksen toimintaa viedään sosiaaliseen mediaan ja miten se tukee yhdistystä. Kolmen kerran koulutuskokonaisuudessa käsitellään MLL:n some-vapaaehtoisena toimimista, nettietikettiä ja somen pelisääntöjä.

Ilmoittautumiset
 ► olettarkea.fi/kalenteri/somevapaaehtoisten-koulutus-2022-2/

Vapaaehtoisjohtamisen koulutus
11.2.2023 avausseminaari

Vapaaehtoisjohtamisen koulutus (VJK) on MLL:n puheenjohtajille ja varapuheenjohtajille suunnattu 5 op:n laajuinen johtamiskoulutus. Koulutus antaa valmiudet johtamiseen, järjestö- ja jäsen-työhön, vapaaehtoistoiminnan kehittämiseen ja vaikuttamiseen.

Koulutus toteutetaan lähi- ja etätapaisina. Ilmoittautuminen alkaa marraskuussa. Samalla ilmoitetaan koulutuksen tarkemmat aikataulut.

Lisätietoja: **Tarja Satuli-Kukkonen**,
 tarja.satuli-kukkonen@mll.fi, p. 040 524 0888

OTA EDUT KÄYTTÖÖN

Alennukset tuotteista ja verkkokaupasta

- Lifa Air Oy
- MySafety-nettivilivakuutus
- Finlandia-kirja (finlandiakirja.fi)
- Omanimitarra.fi
- Luin Living (luinliving.fi)
- Kirpukoti (kirpukoti.fi)
- Sanoma Media Finland
- Shadeshares Muumi -aurinkolasit (shadeshares.fi)
- Vaapero Lastentarvike (vaapero.fi)
- Elli Early Learning Oy (earlylearning.fi)
- Synsam
- Jesper Junior
- Leikkien (leikkien.fi)
- Instru Optiikka

Matkailu ja vapaa-aika

- Elixia
- Ikaalisten matkatoimisto
- Viking Line
- Hotelli Helka
- SIIDA – Saamelaismuseum ja luontokeskus
- Ranuan eläinpuisto

Auto- ja välinevuokraus

- Hertz Autovuokraamo

Paikalliset edut

- MLL:n jäsenperheet saavat yleensä alennuksia mm. paikallisyhdistysten kerhomaksuista. Muista mahdollisista paikallisista jäseneduista yhdistyksesi tiedottaa jäsenkirjeissään ja nettisivuillaan.

Jäsenetujen tarkempi sisältö ja voimassaoloaika sekä lisätiedot muista jäseneduista

► mll.fi/jasenedut

MLL PÄHKINÄNKUORESSA

- 75 000 jäsentä
- 541 yhdistystä
- 10 alueellista piiriä
- Etsi oman alueesi yhdistys tai piiri:
 ► mll.fi/yhdistyshaku

- Keskusjärjestö
- mll.fi/yhteystiedot

Hyödynnä jäsenedut

Kuva: Shutterstock

ETU
3 €

MLL:n jäsenille mySafetyn Nettivilivakuutus 2,90 €/kk (norm. 5,90 €/kk). Nettivilivakuutus tarjoaa tukea ja turvaa sekä käytännön apua nettikiusaamisen varalle. Vakuutus kattaa kaikki perheen alaikäiset lapset aikuisen vakuutuksenottajan lisäksi. Lunasta etusi mll.fi/jasenedut -sivun kautta. Etu on voimassa toistaiseksi.

Onnea 100 vuotta täyttävät yhdistyksemme!

Billnäs 1.10., Järvenpää 12.10., Seinäjoki 17.10., Ylistaro 18.10., Helsinki 31.10., Laihia 8.11., Ähtäri 15.11., Vaasa 28.11., Virolahti 17.12., Kärkölä 14.1.23, Karhula 28.1., Rautalampi 31.1., Raahe 1.2., Nurmes 8.2., Varkaus 10.2., Leppävirta 11.2., Kouvola 25.2., Kangasala 2.3., Killinkoski 8.3., Virrat 9.3., Teuva 14.3., Inarin kunnan yhdistys 16.3., Kauhajoki 20.3., Joroinen 24.3.

Vastaa ja voita

Kerro meille, mikä oli tämän lehden paras juttu. Samalla voit esittää juttutöiveesi ja mielipiteesi lehdestä. Vastaa netissä osoitteessa

mll.fi/lukijakilpailu.

Voit lähettää vastauksesi myös postikortilla osoitteeseen: Lapsemme, PL 141, 00531 Helsinki. Kirjoitathan korttiin osoitteesi ja puhelinnumerosi. Tietoja käytetään vain palkinnon arvonnassa. Lähetä vastauksesi netissä tai postissa viimeistään **28.10.22**. Vastaaajien kesken arvomme kaksi kappaletta Oppi&ilon *Laiva on lastattu* -peliä, joka vie lapsen matkalle kirjainten ja sanojen maailmaan.

Kuva: Oppi&ilo

Yhdistyslakiin uudistuksia

Koronarajoitusten aikana yhdistyslaissa oli voimassa poikkeus, joka mahdollisti osallistumisen yhdistyksen kevät- ja syyskokoukseen etänä. Nyt etäosallistumisen mahdollisuus on kirjattu lakiin.

Tämä tarkoittaa sitä, että jatkossakin MLL:n yhdistysten kokouksiin voi osallistua etänä.

Yhdistyksissä syyskokouksen valmistelut ovat kuumimmillaan. Hallitus voi halutessaan tehdä päätöksen kokouksen järjestämisestä hybridinä. Kokonaan kokousta ei edelleenkään voi pitää verkossa, sillä sille pitää olla jokin paikka.

Hybridikokousta varten on hyvä miettiä etukäteen myös mahdollisten äänestysten järjestäminen. Vaihtoehtoina ovat esimerkiksi sähköpostiäänestys, tekstiviestiiäänestys tai jokin sähköinen äänestysjärjestelmä. Laadimme näistä vinkkejä Vapaaehtoisnettiin. Käytännön kokemuksia voi kysyä myös toisilta yhdistyksiltä tai omasta piiristä.

► vapaaehtoisnetti.mll.fi

Timanttinen työkalu

Vapaaehtoisten tueksi tarkoitettu nettisivusto on uudistunut nimeä myöten.
Tervetuloa Vapaaehtoisnettiin!

TEKSTI LIISA YLIKOJOLA KUVA LEENA AIJASALO

Mitä toivoisit, jos aloittaisit uudessa vapaaehtoistehtävässä? Ehkä tietoa toiminnan järjestäjästä tai tehtävään valmentavista koulutuksista. Kenties kaipaisit käytännön vinkkejä perhekahvilan ohjelman suunnitteluun tai haluaisit kuulla aiemmin samankaltaisessa tehtävässä toimineen kokemuksia.

Entä mitä toivot, jos jo toimit MLL:n vapaaehtoisena, vaikka paikallisyhdistyksen hallituksessa? Saatat toivoa, että yhdistyksen toimintaa helpottavat työkalut, kuten jäsenrekisteri tai materiaalipankki, ja ajankohtaiset asiat löytyvät helposti yhdestä paikasta. Ehkä etsit tietoa syyskokoukseen valmistautumisesta tai uuden toimintamuodon käynnistämisestä.

MLL:n monitoimityökalu Vapaaehtoisnetti on vastaus sekä vasta-alkajan että kokeneemman vapaaehtoisen toiveisiin. Se korvaa entisen Yhdistysnetin.

SUURIN OSA SISÄLLÖSTÄ AVOINTA

Vapaaehtoisnetistä löytyy tietoa, työkaluja ja materiaaleja monen lähtöön. Ja ellet löydä etsimääsi, Ota yhteyttä -lomakkeen kautta voit kysyä vastausta vaille jäänyttä asiaa.

Tapahtumakalenterissa on ajantasainen tieto kaikista vapaaehtoisten perehdytyksistä ja koulutuksista. Tarjolla on yhä enemmän myös verkkokoulutuksia, joihin voi osallistua mistäpäin maapalloa tahansa.

Suurin osa Vapaaehtoisnetin sisällöistä on kaikille avointa. Osa yhdistysten luottamus- ja vastuuhenkilöille suunnatusta sisällöistä edellyttää kirjautumista. Jos toimit näissä rooleissa ja tietosi ovat jäsenrekisterissä ajan tasalla, kirjautuminen onnistuu Oma MLL -tunnuksilla.

Vapaaehtoisnetti muovautuu ja kehittyy sen mukaan, millaisia toiveita ja ehdotuksia käyttäjiltä saamme. Tärkeintä on, että sivusto helpottaa ja rikastuttaa vapaaehtoisena toimimista.

Klikkaa osoitteeseen
▶ vapaaehtoisnetti.mll.fi

MLL:ssa on
26 000
vapaaehtoista

LEIVO, MYYY JA AUTA.

Lähde mukaan ja toteuta oman luokkasi tai päiväkotiryhmäsi kanssa oma Auta leipomalla -hyväntekeväisyystempaus.

Osallistuminen on helppoa ja voitte suunnitella tempauksen haluamallanne tavalla.

Leivonnaisten myynnistä saadut myyntituotot lahjoitetaan MLL:n Lasten ja nuorten puhelimen ja chatin tukemiseen. Lahjoitusten avulla MLL pystyy jatkossakin kuuntelemaan lapsille ja nuorille tärkeitä asiat, kouluttamaan uusia vapaaehtoisia ja maksamaan soittajille maksuttomat puhelut.

LUE LISÄÄ JA ILMOITTAUDU:
AUTALEIPOMALLA.FI

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

AUTA
leipomalla

Osaatko kuvitella,
miltä tuntuu yrittää
olla näkymätön, jotta
ei joutuisi kiusatuksi?

Liian monen lapsen
ei tarvitse kuvitella.

Liian monelle lapselle
se on arkea.

Auta kiusattuja. Lahjoita nyt.

Lähetä tekstiviesti **MLL15** numeroon **16499** (15 €)
tai lahjoita osoitteessa mll.fi/auta

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

LAPSET ENSIN